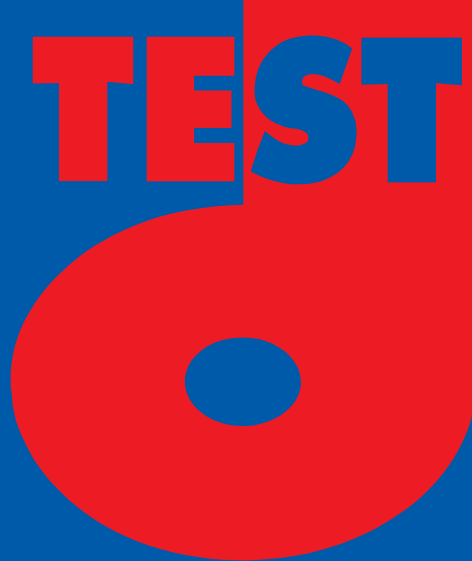

www.dtest.cz

2/2011

79 Kč

TESTY

Šicí stroje

GPS navigace

**Úsporné zdroje
světla**

MP3 přehrávače

Tresčí játra

**Čerstvé potraviny
vzácností**

**Jednoduchost
nade vše**

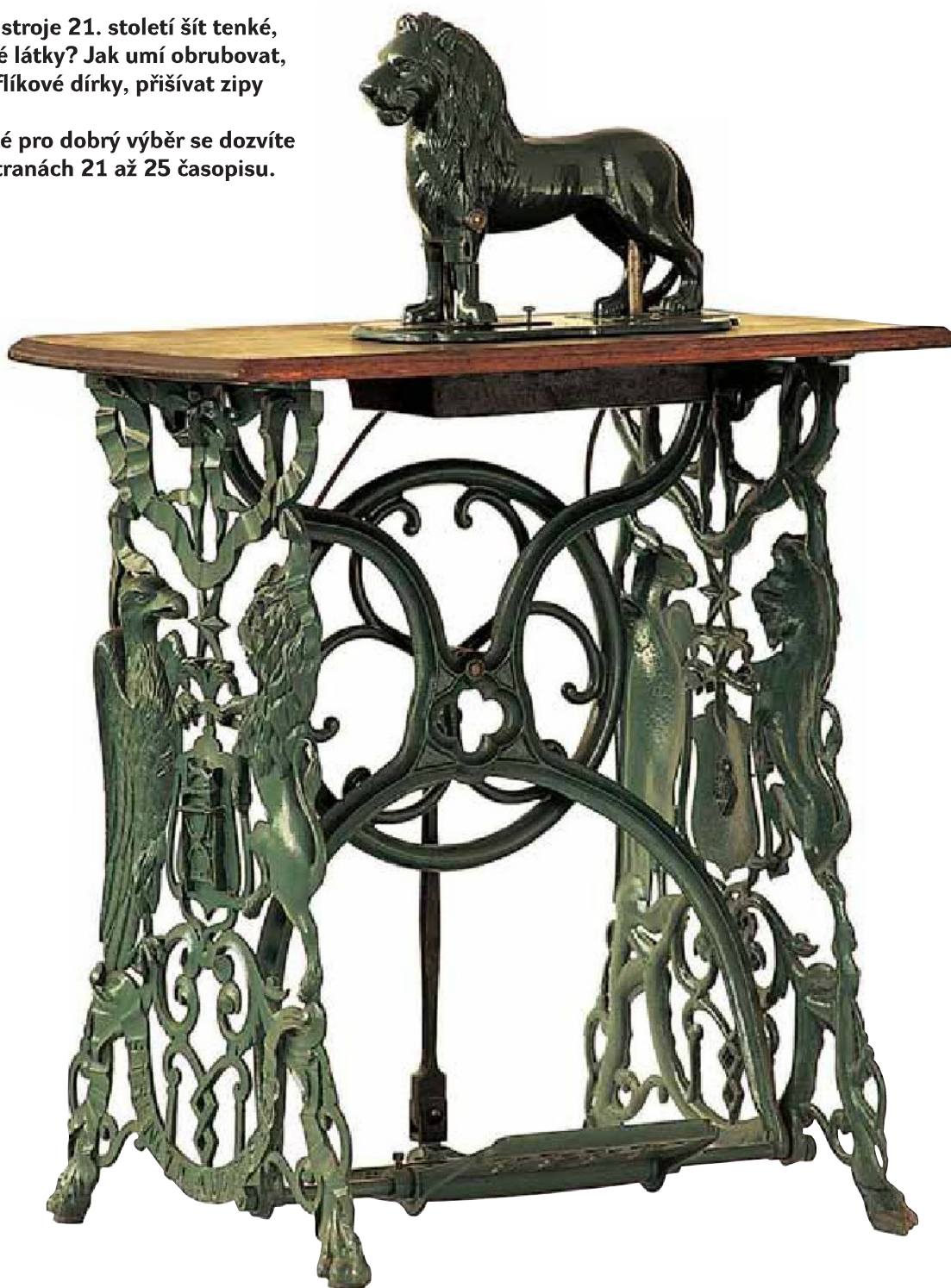

02

PRVNÍ ŠICÍ STROJ na šlapací pohon určený pro domácí užití zhotovil v Bostonu Issac Merritt Singer (1811–1875). Stroj měl vše, co známe i dnes: jehlu s ouškem, podávací plochu pro posuv látky, svislý pohyb jehly, převislé ramínko. V Čechách byl první šicí stroj k vidění v domě pana Náprstka na Betlémském plácku, který tuhle úžasnou vymoženost přivezl v roce 1862 své ženě z Londýna.

Jak umí šicí stroje 21. století šít tenké, silné i kluzké látky? Jak umí obrubovat, obšívát knoflíkové dírky, přišívat zipy a vyšívat?

Vše potřebné pro dobrý výběr se dozvíte v testu na stranách 21 až 25 časopisu.

Do doby, než se provalila německá dioxinová aféra s krmivem, které papala kuřata, slepice, prasátka, jsem si s nákupem vajíček nijak nelámala hlavu. V obchodě jsem jenom zkontrolovala datum, podívala se do obalu, zda není nějaké nakrápělé či nějak znečištěné, a bylo hotovo. Samozřejmě že jsem zaregistrovala jakési razítko na skořápkách, ale nevěnovala jsem mu pozornost. Stejně bych bez brýlí nerozeznala, zda to

jsou písmenka či číslice. A nikdy mě doma nenapadlo, abych si brýle nasadila a podívala se. A i kdybych si je nasadila, asi by mně nedošlo, jakou mají vypovídací hodnotu.

Teď, poučena, už vím. U chladicího boxu s vajíčky vytahuji brýle a luštím, kde byla snesena. Ta s CZ u nás, s PL v Polsku, s DE v Německu... Už

vím, že každá drůbežárna má svoji vlastní vajíčkovou espézetku. Na začátku označení je skryta metoda chovu, označuje se číslicí 0 až 3 pro vejce od nosnic chovaných ekologicky nebo ve volném výběhu nebo v halách nebo v klecích. Potom přichází na řadu registrační kód státu a posledním čtyřčíslicím je registrace hospodářství.

Taky jste dostali po vypuknutí dioxinové aféry mail s informací o čarovém kódu, z jehož prvních třech číslic hned poznáte, jak píše anonymní autor mailu, zda se jedná (nebo nejedná) o české výrobky? Pokud jste tedy začali vybírat podle 859, vězte, že jste si klidně domů mohli donést výrobek, který spatřil světlo světa třeba v Polsku, Rusku, Malajsii či v Číně.

Oním trojčíslicím jsou označeny firmy, které působí na území naší republiky. A působí tady samozřejmě nejenom výrobci, ale také dovozci a distributoři. Kdo z nich to je, z trojčíslicí vskutku nepoznáte. Takže český dovozce doveze odněkud ze světa potraviny či spotřební zboží, opatří je čarovými kódy začínající na 859, vy nad kódem zajásáte, neb českému zboží věříte a navíc jste patrioti, a šup s nimi do nákupního košíku. Kdepak, tudy cesta k poznání nevede.

Dobré je vědět, aby člověk zbytečně nepodléhal klamu. Snad jsem k tomu alespoň malou troškou přispěla.

Ida Rozová

Když se slaví...

... má být veselo. A protože se blíží 15. března, Mezinárodní den spotřebitelů, rozhodli jsme se, že ho tentokrát pojmem trochu jinak. Přes absurdnosti a kuriozity, které přináší život spotřebitele. Napište nám své příběhy z nakupování, z reklamaci či z objednávání a poskytování služeb. A stihneme-li to do 20. února, budeme první příběhy publikovat již v březnovém vydání dTestu, ostatní až později.

Z příběhů, které nám pošlete, vylosujeme pět, jejichž autoři obdrží roční předplatné časopisu dTest včetně přístupu do elektronického archivu všech testů. A budou-li mezi výherci naši stávající předplatitelé, budou moci buď výhru darovat, nebo si své stávající předplatné prodloužit již v předstihu o další rok.

Pro vaše příběhy je připravena speciální mailová adresa: pribeh@dtest.cz

OBSAH

TESTY

Kontroverzní úsporky (<i>úsporné zdroje světla</i>)	str. 6
Zaměřeno na cíl (<i>GPS navigace</i>)	str. 12
Hudba i obraz do kapsy (<i>MP3 a multimediální přehrávače</i>)	str. 16
Levné nezatrucuje (<i>šicí stroje</i>)	str. 21
Riziko přetrvává (<i>tresčí játra</i>)	str. 32

INFORMAČNÍ SERVIS

O čerstvosti potravin	str. 26
Detektor prošlého masa	str. 26
Triky pouličních prodejců	str. 31

FINANČNÍ SLUŽBY

Pojištění nemoci a úrazu (1. díl)	str. 28
---	---------

ZDRAVÍ

Dioxiny kolem nás	str. 29
-------------------------	---------

Vy a dTest

Chcem sa vám poďakovať za všetku pomoc a rady, ktoré nám váš časopis poskytol. Vaša práca bola a je pre nás veľmi užitočná a každodenne nám pomáha pri nákupoch. Váš časopis sme si objednali pred dokončením nášho domu, keď sme potrebovali vybaviť kuchyňu spotrebičmi. Výber sme spravili podľa vašich rád a sme s nákupom veľmi spokojní. Dôvod, prečo píšem tento mail, je, že cítim potrebu poďakovať sa vám, aby ste mali spätnú väzbu, že je vaša práca veľkým prínosom.

Martin Simko

Za váš časopis veľmi ďakujem, informácie v ňom jsou pro mě i celou moji rodinu velmi zajímavé. Přeji hodně úspěchů do dalších období.

Petr Ludvík

2. vydání měsíčníku dTest připravili: Ida ROZOVÁ, Václav BENEŠ, Jan HROUDA, Martin VÁGNER (grafická úprava), PA (foto), Jiří NOVÁK (ilustrace), JUDr. Martin SOCHOR.
dTest, vydavatel Občanské sdružení spotřebitelů TEST (IČO: 45770760) se sídlem Nuselská 297/5, 140 00 Praha 4. Šéfredaktorka JUDr. Ida Rozová. Technické zpracování Elena Saltuniová, Revoluce 1575/2, Praha 4. Tisk: Svoboda Press, s.r.o., Praha 10-Malešice. Informace o předplatném podá a objednávky přijímá TEST, Nuselská 297/5, 140 00 Praha 4-Nusle, tel.: 241 404 922, fax: 241 406 533, e-mail: dtest@dtest.cz. Distribuce: PNS, a.s. (ČR) a Magnet Press Slovakia (SR). Správa distribuce: STRAPER s.r.o. (straper.cz). dTest je zahrnut v monitoringu médií Anopress IT. Přetisk zapovězen.
 Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. 3105/1994.

Na titulní straně použita ilustrační foto.
 Toto vydání vychází 10. 2. 2011

MK ČR E 6876
 ISSN 1210-731X

© Občanské sdružení spotřebitelů TEST, Praha

**Objednávky a reklamace
 časopisu dTest
www.dtest.cz
 tel.: 241 404 922
 fax: 241 406 533**

Evropské spotřebitelské centrum

Rychlé řešení sporu s prodejcem

Systém mimosoudního řešení sporů (ADR) je rychlý, jednoduchý a levný způsob řešení sporů spotřebitele s prodejcem zboží či služeb. Vznikl jako alternativa ke klasickému soudnímu řízení, které je obvykle dlouhé a nákladné.

Spotřebitelé, kteří chtějí svůj spor s obchodníkem vyřešit touto bezplatnou a snadnou cestou, se obrátí na **kontaktní místo ADR**, jejichž seznam lze najít na webu Hospodářské komory ČR (www.komora.cz).

Podmínkou pro zahájení řízení je souhlas prodejce, že spor se bude řešit v systému ADR. V první fázi se využívá tzv. kvalifikované rady, kdy poradce zhodnotí celou situaci a v případě, že se spotřebitelův nárok zdá oprávněný, kontaktuje obchodníka s návrhem řešení.

Pokud obchodník návrh nepřijme, ale souhlasí s dalším řešením sporu v rámci systému ADR, následuje smířčí řízení (mediace), jehož cílem je, aby kontaktním místem určený nezávislý mediátor dosáhl souhlasu mezi oběma stranami, tedy závazné mediační dohody. Odměnu mediátorovi hradí Ministerstvo průmyslu a obchodu, garant projektu ADR, který lze v ČR využívat od roku 2008.

„Systém ADR funguje velmi dobře například ve skandinávských zemích, kde se díky němu rychle řeší velké množství spotřebitelských sporů, které by se jinak zdlouhavě a nákladně řešily soudní cestou. Důvěra spotřebitelů i obchodníků v systém ADR stále roste a na webu Hospodářské komory ČR je rozsáhlý seznam prodejců, kteří se zavázali řešit své spory se spotřebiteli pomocí ADR,“ říká Martin Rezek z Evropského spotřebitelského centra.

Evropské spotřebitelské centrum (ESC) poskytuje spotřebitelům informace o jejich právech na jednotném evropském trhu. Právníci ESC bezplatně pomáhají spotřebitelům řešit jejich problémy s obchodníky z jiných zemí EU, Norska či Islandu. Více na www.coi.cz/esc.

Kontakty na ESC pro ČR
adresa:
Štěpánská 15, 120 00 Praha 2
e-mail: esc@coi.cz
telefon: 296 366 155

Kupujete vzduch?

*Pokud jste nedobrovolně vedle samotného výrobku zaplatili i za přibalené vzdušné „nic“, nenechte si to pro sebe. Podělte se o svou zkušenost, kterou budeme publikovat na stránkách časopisu dTest. Napište nám **název výrobku, jeho výrobce či dovozce, cenu, počet kusů, resp. množství v balení**. Dokumentační fotografie jsou vítané, nejsou však nezbytné. E-mailová adresa vzduch@dtest.cz je cestou k upozornění na nešvar, který by si spotřebitelé neměli nechat líbit.*

PC adapter Kouwell

Zakoupil jsem PC adapter k zapojení pevného disku se základní deskou. Když mi krabičku předávali, tak jsem se trochu zhroutil, že snad nebudu mít v PC tolik místa, ale doma při rozbalení jsem se uklidnil a nasmál.

Tomáš Sukdol

Název výrobku:
Kouwell ST-156 Serial
ATA to IDE motherboard
adapter
Dovozce/Výrobce:
neznámý/Kouwell
Cena: 344,40Kč

K anketě o obalech

Malé doplnění k vaší anketě o poloprázdných obalech – tentokrát obaly poloplné. Nedávno jsem vypotřeboval deodorant světové firmy v kolíčku 40 ml. Překvapilo mě, že v obalu ještě zůstala podstatná část obsahu, odhadem nejméně 1/4. Značný objem obsahu nemohl být využit, protože se protlačil dolů vytlačovacím pístkem, který tvoří plastová mřížka. Již při zběžném pohledu je jasné proč: mřížka je mimořádně řídká a tvar jejích lamel spíše protlačení napomáhá, než mu brání (lamela je ostrá a úzká, zatímco široká a tupá by protlačování poměrně vazkého materiálu pod pístek bránila více, mřížka s plným dnem by mu zamezila úplně).

Jde o závažnou chybu konstrukce. Doufejme v technický omyl, ale spekulace by dokonce mohly vést k dohadu, že někdo spoléhá na to, že ekonomicky myslící zákazníci zajímá tak maximálně objem účinného obsahu, ale nikdo již nesleduje dobu, za kterou kolíček spotřeboval, a koupí si další. Takže zpět k anketě. Možná by se kromě hledání poloprázdných obalů mohla zabývat i obaly, které, ač prázdné, mohou ještě zůstat poloplné. čtenář P.K.

Naše testy na Radiožurnálu

***KAŽDÝ ČTVRTEK
po 14 hodině***

Nové způsoby kyberkriminality

Obecné povědomí o nebezpečí počítačových virů sice roste, počítačová zločinci však vymýšlejí stále nové způsoby, jak znepříjemnit život, dostat se k citlivým datům a obohatit se na úkor důvěřivých uživatelů.

V poslední době roste například počet tzv. falešných antivirů. Jedná se o nebezpečné programy, vydávající se za skutečný bezpečnostní software, které zobrazují vyskakující okna s upozorněním na infekci počítače. Jako řešení nabízejí stažení zkušební nebo plné verze programu, který vás neexistující infekce zbaví. Počítačová zločinci přitom mnohdy poměrně úspěšně napodobují vzhled známých antivirů a daří se jim tak oklamat i obezřetnější uživatele.

V lepším případě je infekce relativně neškodná, jindy může vést ke zpomalení počítače, rozesílání spamu, monitorování aktivit uživatele, ale i ke zpřístupnění počítače hackerům a dalším pochybným existencím. Největší riziko představují krádeže čísel kreditních karet, přístupových údajů k on-line bankovníctví a hesel k e-mailovým účtům. V krajních případech pak tvůrci falešných antivirů od oklamáných uživatelů inkasují peníze za plné verze svých programů a zároveň získávají jejich osobní údaje a čísla kreditních karet. Dokonce jsou známy případy, kdy podvodníci kontaktují uživatele telefonicky a jménem smyšlené firmy nabízejí test počítače pomocí vzdáleného přístupu a následně odstranění neexistujících hrozeb prostřednictvím zakoupení jejich produktu.

Pravidlem je nedsdělovat telefonicky žádné citlivé údaje, hesla a čísla platebních karet. Dále nestahovat programy z neznámých zdrojů. A neklikat na žádná vyskakující okna s lákavými nabídkami nebo upozorněními, pokud si nejste jisti, že se jedná o program, který máte v počítači nainstalovaný.

O ochraně počítače vám přineseme více informací v březnovém vydání časopisu, pro které připravujeme test samostatných antivirových programů i kompletních řešení zabezpečení počítače.

Z TELEFONICKÉ PORADNY

Na poradnu se stále více spotřebitelů obrací s dotazem, zda mají právo odstoupit od smlouvy uzavřené v „kamenném obchodě“ do 14 dnů a žádat vrácení kupní ceny zakoupeného zboží, aniž by se na něm vyskytla jakákoliv vada.

Poradna dTestu chce upozornit na častý omyl spotřebitelů. Občanský zákoník dává v § 53 odst. 7 spotřebiteli právo od smlouvy **odstoupit do 14 dnů** od převzetí objednaného výrobku, a to bez udání důvodu a bez jakékoliv sankce. Avšak **tato zákonná úprava dopadá na situace, kdy spotřebitel uzavře smlouvu za použití prostředků komunikace na dálku, kam typicky patří internet, ale i objednávkové katalogy a teleshopping.**

Právo odstoupit od smlouvy uzavřené nejčastěji přes internet poskytuje spotřebiteli tzv. dobu na rozmyšlenou, ve které má možnost si výrobek prohlédnout a zjistit, zda má vlastnosti prodejcem deklarované a tudíž spotřebitelem oprávněně očekávané, což při nákupu v „kamenném obchodě“ je možné učinit ještě před samotnou koupí.

Tazatelka zakoupila v obchodě s oděvy kabát, u něhož se projevila po pár dnech nošení neodstranitelná výrobní vada v podobě špatně střižené kapsy, což nebylo na první pohled viditelné. Spotřebitelka znala svých práv žádala odstoupení od smlouvy a vrácení kupní ceny. Prodávající seznal v průběhu vyřizování reklamace, že se o vadu skutečně jedná a s turzéním, že „peníze vracet nemůže“, unucoval spotřebitelce dárkový šek v hodnotě reklamovaného kabátu, který lze uplatnit pouze při nákupu zboží u daného prodejce.

Spotřebitelka byla naší poradnou ujištěna ve své domněnce, že prodejce je povinen při odstoupení od smlouvy dle § 622 odst. 2 občanského zákoníku ve spojení s § 48 odst. 2 a § 457 vrátit celou zaplacenou částku v penězích. **Smluvní strany si musí vrátit navzájem poskytnutá plnění, dojde-li ke zrušení smlouvy.** Jakékoliv ujednání, které by se odchylovalo od dikce zákona v neprospěch spotřebitele, je nepřipustné a od počátku neplatné. Zejména pak ujednání omezující práva spotřebitele při uplatnění odpovědnosti za vady podle § 55 a 56 odst. 3 písm. b) občanského zákoníku, jímž nabízení dárkového poukazu místo vrácení kupní ceny bezesporu je.

Telefonická poradna pro spotřebitele je k dispozici ve všední dny od 9 do 17 hodin na telefonním čísle 299 149 009.

ZAJÍMALO VÁS

Co jsou to přírodně identická aromata? Jsem alergik a veškerá aromata mně nedělají dobře. Laickým rozumem, pokud by byl výrobek ochucený například jablečnou šťávou, tak by napsali do složení jablečná šťáva a ne přírodně identické. Mám dojem, že nás spotřebitele pěkně obližují.

Anna Jantošovičová

Přírodně identická aromata opravdu nejsou původní přírodní látky, ale látky synteticky vyrobené člověkem, které se od původních neliší svým chemickým složením. Od přírodních aromat je přitom nelze odlišit nejen chemicky, ale ani chutí či vůní. Něco jiného jsou syntetická aromata, jejichž vůně a chuť jsou původním přírodním aromatem velmi podobné, ale jejich chemické složení je jiné. Skutečná přírodní aromata jsou získávána formou extraktů přímo z přírodních zdrojů.

Pokud se týká rizik aromat ve vztahu k alergiím, pak je v zásadě jedno, zdali jde o aromata přírodní, přírodně identická nebo syntetická; alergenem může být jakákoliv látka obsažená v potravinách a zdaleka nemusí jít jen o aromata. Každý alergen navíc působí na každého člověka jinak. Jediným individuálním receptem proti alergiím je vyvarovat se konzumaci takových potravin, které alergie vzbuzují, což může být pro každého člověka úplně jiná skladba potravinářských výrobků.

Skutečností ale je, že aromata obecně patří mezi alergenicky působící na organismus ve větší míře než jiné složky potravy. Pravdou je i to, že původní přírodní látky jsou pro organismus lepším stavebním a energetickým materiálem než látky syntetické. A do třetice je pravdou i to, že člověk je obvykle méně alergický na potravinářské produkty pocházející z prostředí, kde se celý život pohybuje, v našem případě ze střední Evropy. Nic z toho ale v případě alergenů neplatí stoprocentně. Obecně se dá říci, že větší alergenová rizika skýtají potraviny ze surovin z exotických zemí.

Petr Havel

Kontroverzní úsporky

Náhrada klasických žárovek úspornými zdroji světla se stala politickým a společenským tématem. Jak to u takových témat bývá, éterem koluje množství informací různě pravdivých a různě zabarvených. V našem testu jsme se podívali na kvalitu úsporných zdrojů světla – kompaktních zářivek, halogenových žárovek a LED žárovek. Naše měření objektivně vypovídají o kvalitě jejich světla, jejich světelném výkonu, ale i o výdrži, kterou můžete očekávat.

Životnost klasické žárovky je standardně počítána na tisíc hodin; odpovídají jednomu roku svícení. Z toho lze snadno dovodit cenu za spotřebovaný proud. U čtyřicetiwattové žárovky je to 40 kW za rok. Při ceně 5 Kč za kWh elektrické energie se dostáváme k roční útratě 200 korun plus celkem zanedbatelné náklady na pořízení žárovky. U úsporných zdrojů světla je poměr obrácený. Vysoké pořizovací náklady zářivky / úsporné žárovky jsou vykoupены úsporami spotřebované elektřiny a delší výdrží oproti žárovce. Úspory spotřebované elektřiny lze samozřejmě také vyjádřit množstvím ušetřených emisí CO₂.

Těmito argumenty se dá jasně a srozumitelně vyjádřit logika náhrady klasických žárovek úspornějšími technologiemi. Aby logika platila, je třeba vzorce úspory naplnit čísly. To jsme učinili a v naší tabulce si můžete snadno ověřit, že většina alternativních zdrojů světla představuje oproti použití klasické žárovky větší nebo menší úsporu, a to i když do výpočtu započítáme pořizovací cenu.

Jak mnozí namítnou, problém není jen v ekonomice provozu úsporných zdrojů světla. Problémy, na něž většina spotřebitelů poukazuje, jsou především nízký výkon, špatné podání barev oproti klasické žárovce a ekologické aspekty, především obsah rtuti ve fluorescenčních zářivkách. I na tyto otázky objektivně odpovíme.

Dokonalé podání barev?

Jak jsme již naznačili, jedním z největ-

ších problémů vytýkaných především úsporným zářivkám je nedokonalé podání barev. Tato veličina, vyjádřená indexem podání barev, nám říká, jak věrně dokáže světelný zdroj reprodukovat barvy osvětlovaného předmětu ve srovnání s dokonalým zdrojem světla. Dokonalý zdroj, kterým je třeba sluneční záření nebo klasická žárovka, má spojitě spektrum světla a jeho index podání barev je 100%. V závislosti na individuální citlivosti můžeme vnímat světlo především ze zářivek jako méně přirozené, „umělé“. Většina zářivek dosahuje indexu podání barev přes 80 %. To je vysoká hodnota a pro běžného člověka téměř nepostřehnutelný rozdíl.

Srovnání s halogenovými žárovkami ovšem zářivky nesnesou, halogeny dosahují velmi vysokých, téměř stoprocentních hodnot. Všechny testované halogenové žárovky získaly nejlepší možné hodnocení »velmi dobře«. Z ostatních technologií to byla pouze LED žárovka Osram Parathom Classic B25, jež byla z hlediska podání barev hodnocena jako kvalitní. Podle výsledků testu se zdá, že LED zdroje mají oproti klasickým zářivkám, co do věrnosti barev, lehce navrch.

■ DOBRÁ RADA

Ty, kteří se z nějakého důvodu nechtějí rozloučit se světlem klasických žárovek a úspory elektrické energie ani ekologické aspekty pro ně nejsou na prvním místě, uspokojí halogenové žárovky. Jejich provoz je včetně pořizovacích nákladů výhodnější než svícení žárovkami a životnost dvojnásobná. Nejlepší z klasických žárovek a zároveň nejlevnější mezi testovanými jsou modely **Ikea Halogen 53 W a 42 W** (dobře, 100 Kč za dva kusy). LED technologie již dnes může nahradit některé slabší zdroje světla. Jedná se o ekologičtější, bezrtuťovou technologii, která přináší ještě vyšší úspory než kompaktní zářivky a delší životnost. Především model **Osram Parathom Classic A40** (dobře, 830 Kč) je plnohodnotnou náhradou 40wattové žárovky. Nejlepší z kompaktních zářivek, **Osram Duluxstar 8 W** (dobře, 100 Kč), je jedinou, u níž lze očekávat životnost delší než tři roky, což se pozitivně projevuje především na ročních provozních nákladech.

Trochu jinou kapitolou je barva světla, nazývaná též teplotou chromatičnosti. Zjednodušeně lze říci, že tato hodnota vypovídá o tom, jak vnímáme zabarvení světla produkovaného žárovkou nebo zářivkou. Tato hodnota je dána charakterem světelného zdroje. Barevná teplota se vyjadřuje v kelvinech (K) a platí, že čím vyšší hodnota, tím je světlo studenější, tedy světle modré, nižší hodnoty značí zabarvení do žluta až červena, tedy teplé světlo. Klasická žárovka a halogenové žárovky mají teplotu okolo 2700 K, což vnímáme jako teplé světlo. Většina úsporných zářivek produkuje také teplé světlo, testované modely LED žárovek měly teplo poněkud, i když ne výrazně, studenější. Tomuto údaji je třeba věnovat pozornost. Kromě označení barevné teploty v kelvinech se lze setkat s typovým označením 825, 827 nebo warm white (ww) odpovídajícím klasické žárovce. Teploty nad 4000 K (typové označení 840, 860, 865) jsou považovány za světlo studené a spíše než do domácností se hodí do kanceláří.

Čím nahradit žárovku?

Nejasnosti panují často v tom, jaké jsou vlastně alternativy ke klasické žárovce v souvislosti s jejím postupným stahováním z trhu. V současné době existují tři technologie, které lze použít pro její náhradu. Všechny se oproti ní vyznačují vyšší efektivitou. Jejich kvalita co do světelného výkonu, podání barev a životnosti se liší.

Kompaktní zářivky

První a nejznámější náhradou jsou kompaktní zářivky. Ty fungují na stejném principu jako běžné trubkové zářivky, zdrojem světla v nich jsou výpary rtuti v inertním plynu. Na rozdíl od trubkových zářivek jsou kompaktní zářivky vybaveny patičkou umožňující montáž do běžného žárovkového závitu. Nabízejí se v různých tvarech a velikostech. Jejich výhodou je relativně dlouhá životnost, nevýhodou nižší věrnost podání barev (jak prokázal test), pomalý náběh, nižší odolnost proti častému spínání a úbytek světelného výkonu v čase. Tyto vlastnosti platí sice obecně, ale mohou se model od modelu výrazně lišit.

LED žárovky

Další nadějnou alternativou je technologie elektroluminiscenčních diod, zkráceně LED. Hlavní výhodou této technologie je její ekologičnost, LED žárovky neobsahují jedovatou rtuť. Mají delší životnost, nevadí jim časté spínání a jejich výkon se v čase příliš nesnižuje. Nevýhodou danou především relativní novostí této technologie může být nižší světelný výkon.

Halogenové žárovky

Poslední, klasickým žárovkám nejbližší technologií, jsou halogenové žárovky. Fungují prakticky na stejném principu jako klasické žárovky, díky použití halového prvku (např. bromu nebo jodu) se jejich wolframové vlákno neodpažuje tak rychle jako u klasické žárovky. Dosahují vyšší účinnosti a delší životnosti. Jimi produkované světlo dosahuje parametrů srovnatelných s klasickou žárovkou, spotřeba sice nedosahuje parametrů zářivek nebo LED, ale stále je nižší než u žárovky.

Co je světelný výkon?

Osram Halogen Eco Classic A 52 W je jediným testovaným modelem, který má nižší světelný výkon než deklarovaný, a to o deset lumen, což není příliš. Ostatní testované modely odpovídají svými výkony deklarovaným hodnotám. Tabulka věnovaná světelnému výkonu různých zdrojů světla vám napoví, jakému příkonu klasické žárovky odpovídá který světelný výkon. Hodnocení světelného výkonu pak vypovídá o tom, jak efektivně umí testovaný zdroj světla přeměnit elektrickou energii na světlo, tzn. kolik lumen dokáže vyrobit z jednoho wattu.

Nedokonalé zářivky

Kompaktní zářivky se netěší dobré pověsti pro jejich choulostivost. Jsou poměrně křehké a při nárazu se mohou rozbít, čímž dojde k úniku nepatrného množství rtuti. Mnohem významnější výtky se týkají nízké odolnosti vůči častému spínání. To dnes zdaleka neplatí pro všechny zářivky; velká část z nich bez problémů vydrží 30 000 cyklů zapnutí a vypnutí. Výjimku tvoří Philips Tornado

8W, který se odporoučel již po 5500 cyklech (průměr třech testovaných vzorků), GE Electronic 7W s 4580 rozsvíceními, o něco lepší byla dvojice zářivek Philips Softone, které vydržely okolo deseti tisíc cyklů. Nutno podotknout, že i nejhorší výsledek, pět tisíc sepnutí, odpovídá pěti zapnutím a vypnutím denně po dobu tří let, což je i tak trojnásobná životnost oproti celkové životnosti obyčejné žárovky. Nízkou odolnost proti častému zapínání tak můžeme odsunout do říše pohádek.

Pomalý náběh, dlouhá doba nutná pro dosažení plného výkonu, je naproti tomu reálným problémem týkajícím se značné části testovaných zářivek, zatímco halogenové a LED žárovky se rozsvítily na plný výkon okamžitě. Mezi rychlejší patří de facto pouze Osram Duluxstar 8W a Philips Tornado 8W. Rychlejší znamená, že se – v případě zářivky Philips – na plný výkon rozsvítí po více než 30 sekundách, Osram se za 30 sekund rozsvítí na poloviční výkon. I když se to nezdá jako kdovíjaká rychlost, příklady jako Megaman Ultra Compact Candle, který

v jednom případě ještě po 60 sekundách svítil jen na devět procent, ukazují, že minuta na plný náběh je realistické očekávání. U hůře hodnocených modelů se navíc ukázala nevyrovnanost v kvalitě – mezi rychlostí náběhu jednotlivých vzorků stejného modelu byly velké rozdíly.

Je třeba mít na paměti, že rychlost náběhu se ještě výrazněji snižuje s okolní teplotou. Zářivky určené do vnitřních prostor nemusí při použití venku svítit stejně dobře jako vevnitř, především Osram Duluxstar 8W, Philips Tornado a Softone 8W a Ikea Sparsum 7W jsou pro venkovní použití zcela nevhodné. LED a ani halogenovým

zdrojům světla nízká okolní teplota problémy nedělá.

Svítlí dlouho, ale málo

V tabulce naleznete u většiny úsporných zářivek v řádku „očekávaná životnost“ tři roky. Toto číslo se zpravidla liší od čísla uvedeného na obalu. Úsporné zářivky a LED žárovky jsme přitom testovali po dobu 5000 hodin (halogenové 2000 ho-

din, což je jejich běžná životnost). Již po této době, ovšem zpravidla již před uplynutím třech tisíc hodin, se u značné části úsporných zářivek projeví znatelný pokles světelného výkonu. Osram Dulux Superstar 7W ztratil po pěti tisících hodin (tedy po pěti letech běžného provozu) téměř třetinu svého výkonu, Philips

Pokračování na str. 10

ÚSPORNÉ ZDROJE SVĚTLA

halogenové žárovky

	Ikea Halogen 53W	Ikea Halogen 42W	Philips EcoClassic30 42W A55 CL	Osram Halogen Eco Classic A 52W	Philips EcoClassic30 53W A55 CL	Philips EcoClassic50 30W A55 CL	Osram Halogen Eco Classic A 42W
Deklarovaný příkon (W)	53	42	42	52	53	30	42
Patice	E27	E27	E27	E27	E27	E27	E27
Průměrná cena (Kč)	100 ¹⁾	100 ¹⁾	60	55	65	280	55
CELKOVÉ HODNOCENÍ	DOBŘE (2,0)	DOBŘE (2,1)	DOBŘE (2,2)	DOBŘE (2,2)	DOBŘE (2,2)	DOBŘE (2,3)	DOBŘE (2,4)
SVĚTELNÝ VÝKON	uspokojivě (3,1)	uspokojivě (3,2)	uspokojivě (3,5)	dostatečně (4,0)	uspokojivě (3,3)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (3,3)
ZAHRÍVACÍ DOBA	velmi dobře (0,5)	velmi dobře (0,5)	velmi dobře (0,5)	velmi dobře (0,5)	velmi dobře (0,5)	velmi dobře (0,6)	velmi dobře (0,5)
VÝKON PŘI NÍZKÝCH TEPLOTÁCH	velmi dobře (0,6)	velmi dobře (1,2)	velmi dobře (0,6)	velmi dobře (0,8)	velmi dobře (0,9)	velmi dobře (1,0)	velmi dobře (0,6)
Výkon: při 5 °C / při -10 °C	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●
PODÁNÍ BAREV	velmi dobře (0,7)	velmi dobře (0,6)	velmi dobře (0,6)	velmi dobře (0,6)	velmi dobře (0,6)	velmi dobře (0,9)	velmi dobře (0,7)
ŽIVOTNOST	dobře (2,1)	dobře (2,2)	dobře (2,5)	dobře (2,1)	uspokojivě (2,6)	uspokojivě (3,3)	uspokojivě (3,2)
Pokles světelného výkonu v čase	○	●	⊗	○	●	nehodnoceno ³⁾	nehodnoceno ³⁾
Životnost (do 2000 hodin)	●	○	●	●	○	⊖	⊖
Počet spínacích cyklů	●	●	●	●	●	●	●
BEZPEČNOST	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)
SPOTŘEBITELSKÉ INFORMACE ²⁾	nedostatečně (4,6)	nedostatečně (4,6)	dostatečně (4,4)	dostatečně (4,4)	dostatečně (4,4)	dostatečně (4,4)	dostatečně (4,4)
Technické údaje a deklarace ²⁾							
Deklarovaný světelný výkon (lm)	840	630	630	840	850	620	630
Deklarovaná životnost (roky)	2	2	2	2	2	3	2
Energetická třída	C	C	C	C	C	B	C
Deklarovaná barva světla	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno
Barva světla (K)	2885	2744	2644	2778	2767	2924	2776
Délka bez patice (mm)	67	68	78	67	77	66	67
Maximální šířka (mm)	56	55	61	55	60	55	55
Hmotnost (g)	26	25	29	26	29	81	24
Provozní náklady							
Očekávaná životnost (roky)	2	2	2	2	2	1	1
Náklady za životnost žárovky (Kč)	585	441	496	577	555	460	332
Roční náklady (Kč)	296	245	251	298	313	376	252

Životnost úsporných zářivek byla testována po dobu 5000 hodin.

Světelné vlastnosti zdrojů světla jsou laboratorně měřeny a zaznamenávány.

Co najdete na obalu

Od září 2010 se na obalech úsporných zdrojů světla začínají objevovat nové informace, jejichž cílem je pomoci spotřebitelům při výběru odpovídající náhrady za klasickou žárovku. Orientace podle příkonu ve wattech není kvůli množství různých technologií dostatečná.

Na obalech naleznete **nové informace o...**

- **světelném výkonu** (v lumenech, lm): označuje světelný tok daného zdroje; klíčová hodnota pro zjištění toho, jak silné bude světlo (viz tabulka srovnávající světelný tok a příkony jednotlivých zdrojů),
- **stmívatelnosti**: některé zdroje, zejména kompaktní zářivky, neumožňují stmívání; používáte-li stmívače, věnujte této informaci pozornost,
- **barvě světla** (v kelvinech, K): udávající jak teplé nebo studené bude světlo (2700 K odpovídá světlu žárovky),
- **životnosti**: udávající jak dlouho bude zdroj svítit (především u kompaktních zářivek je nutné, jak naznačují výsledky testu, počítat s úbytkem světelného výkonu),
- **provozní teplotě**: především kompaktní zářivky mohou mít problémy s náběhem a výkonem při nižších teplotách, pro venkovní použití by se měly používat modely k tomu určené,
- **počtu spínacích cyklů**: i méně kvalitní kompaktní zářivky vydrží 3000 až 6000 cyklů,
- **zahřívací době**: doba, za kterou zdroj dosáhne maximálního světelného výkonu. Oficiální stránky Evropské komise s kompletními informacemi naleznete na www.e-lumen.eu.

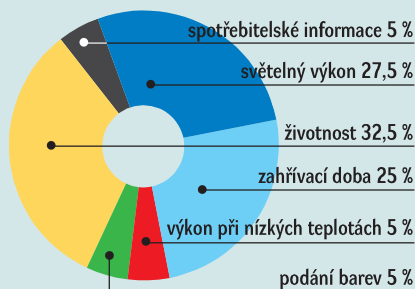
Poznámka: Hodnocení spotřebitelských informací v naší tabulce bylo prováděno podle vzorků zakoupených v první polovině roku 2010, proto se mohou informace na obalech aktuálně prodáváných modelů lišit.

Jak testujeme

podrobný postup testu úsporných zdrojů světla naleznete na www.dtest.cz/zdroje-svetla

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení kvality úsporných zdrojů světla

Čím vyšší hodnota teploty chromatičnosti, tím studenější světlo světelný zdroj vyzařuje.

Zdroj: Wikipedia a Wikimedia Commons, od uživatele Holek.

SVĚTLNÝ VÝKON RŮZNÝCH ZDROJŮ SVĚTLA

V tabulce naleznete srovnání světelného výkonu (jak hodně svítí) a příkonu (kolik spotřebovávají) jednotlivých úsporných zdrojů ve srovnání s klasickou žárovkou. Při výběru vždy hleďte na deklarovaný světelný výkon a podle něj volte náhradu příslušné žárovky.

Světelný tok (lm)	90	200	400	700	900	1300
Klasická žárovka (W)	15	25	40	60	75	100
Halogenová žárovka (W)	□	18	28	42	51	70
Kompaktní zářivka (W)	4–5	5–7	8–10	14–15	18	23
LED žárovka (W)	3–4	6–7	7–8	12	□	□

²⁾ Test probíhal na vzorcích zakoupených v roce 2010, vzhledem ke změně požadavků na označení zdrojů světla se deklarace aktuálně nabízených modelů může lišit.

³⁾ Nehodnoceno kvůli předčasnému selhání žárovky.

Softone 8W a oba modely Softone 7W ztratily okolo 40 %. Zářivky tak sice vydrží svítit, možná vydrží svítit na obalu deklarovaných deset let, ale bude to pomalá smrt a již po zmíněných třech letech zřejmě uznáte za vhodné je tak jako tak vyměnit. K celkové životnosti se samozřejmě počítají i případy, kdy zářivka zcela vypoví službu nebo když nevydrží časté vypínání a zapínání (což je, jak jsme uvedli výše, nejméně pravděpodobná varianta).

LED žárovky dostaly předpokladům a pravděpodobnost, že ani po deseti letech

neztratí výraznou část své svítivosti, je velká. Halogenové žárovky zpravidla vydrží svítit právě ony dva tisíce hodin, na něž jsou konstruovány. Bohužel i včetně modelu Philips EcoClassic50, jenž představuje výrazně dražší „vylepšený“ typ halogenové žárovky s plánovanou životností o rok delší.

Naše výpočty ovšem ukazují, že i když se smíříte s reálnou životností tři roky u úsporné zářivky a dva roky u haloge-

nové žárovky, vaše peněženka to pocítí. Halogenové žárovky, které v našem případě představují náhradu 60 W žárovky (viz tabulka světelného výkonu) mohou pomoci ušetřit až 70 korun ročně (nejlevnější varianta Ikea Halogen 42W) včetně pořizovacích nákladů. Násobeno počtem žárovek v domácnosti. V případě halogenů se nemusíte smířovat s kompromisem v podobě „umělého“ světla.

ÚSPORNÉ ZDROJE SVĚTLA

LED žárovky a kompaktní zářivky

	Sylvania ToLEDo GLS A60	Osram Parathom Classic B 25	Osram Parathom Classic A 40	Osram Duluxstar 8W	Philips Tornado 8W WW	Sylvania Mini-Lynx Compact 7W Candle	Megaman Ultra Compact Candle CL409CS	Osram Dulux Superstar 7W
Technologie	LED	LED	LED	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční
Deklarovaný příkon (W)	6	4	8	8	8	7	9	7
Patice	E27	E14	E27	E27	E27	E14	E14	E14
Průměrná cena (Kč)	790	560	830	100	160	180	140	190
CELKOVÉ HODNOCENÍ	DOBŘE (1,6)	DOBŘE (1,6)	DOBŘE (1,7)	DOBŘE (2,1)	USPOKOJIVĚ (2,6)	USPOKOJIVĚ (2,6)	USPOKOJIVĚ (2,9)	USPOKOJIVĚ (3,1)
SVĚTLNÝ VÝKON	uspokojivě (2,9)	uspokojivě (3,0)	uspokojivě (3,3)	uspokojivě (2,7)	velmi dobře (1,5)	uspokojivě (3,0)	uspokojivě (3,0)	uspokojivě (3,1)
ZAHRÍVACÍ DOBA	velmi dobře (0,5)	velmi dobře (0,5)	velmi dobře (0,5)	dobře (2,3)	dobře (2,3)	uspokojivě (2,9)	dostatečně (4,2)	dostatečně (4,5)
VÝKON PŘI NÍZKÝCH TEPLOTÁCH	velmi dobře (0,5)	velmi dobře (0,6)	velmi dobře (0,6)	nedostatečně (4,8)	uspokojivě (2,8)	dobře (1,8)	dobře (2,0)	dobře (2,2)
Výkon: při 5 °C / při -10 °C	● / ●	● / ●	● / ●	⊗ / ⊗	○ / ⊗	○ / ●	○ / ●	○ / ○
PODÁNÍ BAREV	uspokojivě (2,8)	dobře (2,4)	uspokojivě (2,8)	uspokojivě (2,9)	uspokojivě (3,1)	uspokojivě (3,2)	uspokojivě (3,2)	uspokojivě (2,8)
ŽIVOTNOST	velmi dobře (1,1)	velmi dobře (1,2)	velmi dobře (1,1)	velmi dobře (0,9)	dostatečně (3,6)	dobře (2,0)	dobře (2,0)	dobře (2,3)
Pokles světelného výkonu v čase	●	●	●	●	○	○	○	○
Životnost (do 5000 hodin)	○	○	○	○	○	○	○	○
Počet spínacích cyklů	●	●	●	●	⊗	●	●	●
BEZPEČNOST	dobře (2,4)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)
SPOTŘEBITELSKÉ INFORMACE²⁾	dobře (2,2)	dobře (2,5)	dobře (2,5)	dobře (2,5)	dobře (2,2)	dobře (2,5)	uspokojivě (3,4)	dobře (2,5)
Technické údaje a deklarace²⁾								
Deklarovaný světelný výkon (lm)	250	170	345	400	500	286	405	280
Deklarovaná životnost (roky)	15	25	25	10	8	6	10	10
Energetická třída	A	A	A	A	A	A	A	B
Deklarovaná barva světla	teplá bílá	teplá bílá	neuvedeno	825	827 ww	827	2700	827
Barva světla (K)	3150	2945	3140	2420	2670	2620	2710	2610
Délka bez patice (mm)	32	47	37	48	35	61	61	65
Maximální šířka (mm)	60	39	55	34	46	40	38	43
Hmotnost (g)	107	75	137	54	45	41	47	53
Provozní náklady								
Očekávaná životnost (roky)	15	15	9	8	3	3	3	3
Náklady za životnost žárovky (Kč)	1173	871	1176	410	278	276	278	298
Roční náklady (Kč)	78	57	129	54	93	92	93	100

Výraznější úspory nabízí žárovky a i přes vysokou cenu (díky dlouhé životnosti) LED žárovky. Počítáme s náhradou 40 W žárovky s ročními náklady 220 korun. Nejlevnější kvalitní náhrada v podobě modelu Osram Duluxstar 8W nás za rok vyjde na 54 korun. I při použití úsporné žárovky nižší kvality ušetříme minimálně polovinu prostředků oproti „žárovkovému“ provozu.

Potřebujete silnější zdroj světla?

Na www.dtest.cz/zdroje-svetla naleznete kromě elektronické verze tohoto testu ještě výsledky dalších kompaktních žárovek s příkonem od 11 do 32 wattů. Výsledky jsou přístupné předplatitelům časopisu dTest nebo si je lze dokoupit při platbě přes SMS.

Nejkvalitnější co do světelných vlastností, životnosti i praktického provozu jsou tři LED modely, z nichž ovšem pouze Osram Parathom Classic A40 je náhradou za 40 W žárovku, zbylé dvě odpovídají 25W žárovce. Zdánlivě hrozivé počáteční náklady se rozloží, protože testované LED modely by měly vydržet svítit devět až patnáct let.

Ikea Sparsam 7W	Megaman Ultra Compact Candle CL707i	Philips Softone 7W WW T45	Ikea Sparsam 5W lustrová	Philips Softone 8W WW T60	Paulmann 7W 891.07	Philips Softone 7W WW T45	Philips Softone 8W WW B42	GE Biax Spherical 7W
fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční	fluorescenční
7	7	7	5	8	7	7	8	7
E27	E14	E14	E14	E27	E14	E27	E14	E14
130 ¹⁾	210	200	130 ¹⁾	250	300	200	220	150
USPOKOJIVĚ (3,2)	USPOKOJIVĚ (3,2)	USPOKOJIVĚ (3,2)	USPOKOJIVĚ (3,2)	USPOKOJIVĚ (3,2)	USPOKOJIVĚ (3,5)	USPOKOJIVĚ (3,5)	USPOKOJIVĚ (3,5)	DOSTATEČNĚ (3,8)
dostatečně (3,6)	uspokojivě (3,1)	uspokojivě (3,2)	uspokojivě (3,5)	uspokojivě (2,8)	dostatečně (3,7)	dostatečně (3,7)	uspokojivě (3,1)	uspokojivě (3,2)
dostatečně (4,3)	nedostatečně (5,2)	dostatečně (4,4)	dostatečně (4,2)	dostatečně (4,1)	dostatečně (4,0)	dostatečně (4,0)	dostatečně (3,7)	nedostatečně (5,1)
dostatečně (4,2)	dobře (2,0)	dobře (2,0)	dobře (2,0)	dostatečně (4,4)	uspokojivě (2,9)	dobře (2,0)	dobře (1,9)	dobře (2,0)
⊖ / ⊗	⊙ / ⊙	⊙ / ⊙	⊙ / ⊙	⊖ / ⊗	⊙ / ⊖	⊙ / ⊙	⊙ / ⊙	⊙ / ⊙
uspokojivě (3,0)	uspokojivě (3,4)	uspokojivě (3,1)	uspokojivě (3,0)	uspokojivě (3,2)	uspokojivě (2,9)	uspokojivě (3,2)	uspokojivě (3,2)	uspokojivě (3,1)
dobře (1,9)	dobře (2,0)	uspokojivě (2,6)	uspokojivě (2,6)	uspokojivě (2,9)	uspokojivě (3,0)	uspokojivě (3,2)	dostatečně (4,2)	dostatečně (4,1)
○	○	⊗	○	●	○	⊗	⊗	⊖
●	●	●	●	●	●	⊖	○	●
●	●	●	●	⊖	○	●	⊖	⊗
dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,8)
dobře (2,5)	dobře (2,2)	dobře (2,2)	dobře (2,5)	dobře (2,2)	dostatečně (4,0)	dostatečně (4,0)	dobře (2,2)	dobře (2,0)
290	286	286	176	380	266	286	370	286
10	15	10	10	8	8	10	6	6
A	A	A	A	A	B	A	A	A
neuvedeno	2700	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	2700	neuvedeno	neuvedeno	827
2600	2760	2560	2685	2650	2620	2600	2735	2660
40	51	34	51	59	76	34	71	39
50	38	45	38	60	43	46	40	45
70	40	46	37	75	55	50	47	44
3	3	3	3	3	3	3	3	3
182	312	311	138	374	414	318	347	255
61	104	104	46	125	138	106	116	85

²⁾ Test probíhal na vzorcích zakoupených v roce 2010, vzhledem ke změně požadavků na označení zdrojů světla se deklarace aktuálně nabízených modelů může lišit.

³⁾ Nehodnoceno kvůli předčasnému selhání žárovky.

Zaměřeno na cíl

GPS navigace se stávají běžnými společníky motoristů a obstojně plní roli pomocníka při hledání správné cesty. Nejlepší navigace jsou sice dražší, ale dobrou pořídíte i výrazně levněji. Jako nápoředu při cestách můžete využít i „chytré“ mobilní telefony. Samotný přístroj však není vším, důležitý je také rozsah a pravidelná aktualizace map.

Hlavním úkolem navigací je navigování, přesto různé modely nabízejí všelijaké doplňkové funkce jako přehrávač hudby, videa, prohlížeč fotografií atd. Model Garmin nüvi 1490TV je dokonce vybaven tunerem pro příjem digitálního televizního vysílání. Rozhodovat se v první řadě podle těchto dodatečných možností však není nejlepší postup. Nejdůležitější jsou vlastnosti, související přímo s navigováním.

Skoro všechny testované přístroje sice dokážou dobře navigovat, ale samozřejmě mezi nimi najdeme rozdíly. Třeba modely od firmy Navigon umí oproti jiným zobrazit tři alternativní trasy najednou a navigace z řady TomTom Via pak varianty dvě. Liší se i doba výpočtu trasy. Nalezení krátké trasy (cca 10 km) trvá obvykle jen pár vteřin, maximálně okolo deseti u méně výkonných modelů. Středně dlouhé cesty okolo sta kilometrů vypočítaly navigace do dvaceti vteřin. Déle ale trval výpočet nejrychlejšího spojení mezi body vzdálenými cca tisíc kilometrů. Mezi nejrychlejší nepatří modely firmy Navigon, kterým zabrala operace plus mínus půl minuty, nejpomalejší navigací byl však v této zkoušce TomTom XL2 IQ Routes. Výpočet trval déle než jeden a půl minuty. Naopak novější modely TomTom Via používají nových výpočetních algoritmů a oproti TomTom XL2 IQ Routes i modelům v předešlém testu jsou mnohem rychlejší.

Poněkud absurdní situace však nastala, když měly navigace řady Via najít mezi takto vzdálenými body cestu nejkratší – museli jsme čekat pět minut! Ale to je poměrně neobvyklá situace, neboť nejkratší cesta v žádném případě neznamená nejrychlejší a přístroj započítává do hledání i zapomenuté silničky nejnižší třídy, místo aby se soustředil na hlavní ta-

hy. Nutno upozornit, že uvedené časy jsou pouze orientační, neboť odpovídají modelovým situacím testu a při praktickém používání se mohou lišit podle charakteru či hustoty konkrétní dopravní infrastruktury.

Do testu jsme zařadili i několik „chytřejších“ mobilních telefonů, které také mohou plnit roli navigačního zařízení. Garmin Asus nüvifone M10 v porovnání se samostatnými navigacemi obstál, ačkoliv jeho obsluha není tak pohodlná jako u nejlepších jednoúčelových přístrojů. Apple iPhone v kombinaci s aplikací Navigon MobileNavigator a Nokia X6 také nejsou špatné, ale tak dobře nedopadly. V obou případech například není možné plánovat

DOBRÁ RADA

Nejlepším společníkem řidičů na cestách je **Garmin nüvi 1490TV Lifetime** (dobře, 8700 Kč). Po všech stránkách kvalitní navigace je navíc vybavena digitálním tunerem, a tak poslouží i jako malý televizní přijímač. S její koupí mimo to získáte také možnost aktualizovat mapy po celou dobu životnosti přístroje. Cenově zajímavou volbou je **TomTom Via 125 Europe** (dobře, 4940 Kč), nabízený s dvouletou garancí aktualizace map.

cestu, tedy zadávat místo určení a vypočítávat trasu, pokud se nenacházíte v dosahu GPS signálu. Hůře byla však zhodnocena zejména výbava map a obsluha. Nokia X6 si za ovládání odnesla známku »dostatečně«. Jistou předností tohoto modelu (ale i dalších od firmy Nokia) jsou bezplatně nabízené mapy. To v případě iPhone si musíte navigační software zakoupit zvlášť, protože v jeho základní výbavě je pouze možnost využívat Google Maps, ovšem bez navigační funkce.

Většina navigací neztrácí hlavu, ani pokud se dostanete do místa bez GPS signálu, například do tunelu. Pouze model Navigon 70 Premium v takovém případě okamžitě přestal navigovat. Ostatní přístroje pokračují v navigaci posledním známým směrem, ale žádný správně neodhadl okamžik, kdy z tunelu skutečně vyjede.

Aktuální mapy jsou základ

Mapy tvoří vedle technických aspektů a obsluhy další významný pilíř navigací. Významné je pokrytí, tedy oblasti světa, které v přístroji při koupi obdržíte a vybavení či detailnost map. Až na Navigon 40 Easy CE jsou součástí navigací mapy Evropy, zmíněný model je dodáván pouze s mapami střední Evropy a další země je třeba dokoupit. V obchodech může být k dostání více variant jednotlivých modelů, a proto si před nákupem rozsah map ověřte.

Neméně podstatná je aktuálnost map, neboť dopravní síť se neustále rozrůstá a mění. Při nákupu by měly být mapy aktuální a často je možné je do určité doby od koupě aktualizovat, pokud by v přístroji byly již starší. Další aktualizace jsou

Během řízení si s navigací nehrajte a nepokoušejte se měnit nastavení trasy. Pokud potřebujete cokoliv změnit, vyhlédněte si raději bezpečné místo k zastavení a teprve pak se pusťte do plánování dalšího postupu. Některé navigace se při jízdě přepnou do režimu s omezeným ovládáním, aby předešly riziku odvádění pozornosti od řízení v podobných situacích, jiné pouze zobrazují obecná varování a další nejsou bezpečnostními pojistkami vybaveny vůbec.

už ale někdy placené. Část přístrojů lze koupit ve variantě s předplacenou aktualizací map po určitou dobu. Například TomTom Via 125 Europe má v ceně bezplatnou aktualizaci po dva roky, TomTom Via 120 Europe po dobu jednoho roku. Firma Garmin nabízí některé své modely s aktualizací do konce životnosti navigace, případně lze tuto službu přikoupit zvlášť. Nokia nabízí mapy zcela zdarma. To je ostatně případ i Google Maps Navigation pro smartphony s operačním systémem Android, tato služba však zatím nebyla během testu v České republice oficiálně dostupná.

Nutno upozornit, že jsme netestovali přesnost samotného obsahu map, což by bylo nad rámec našich možností. Nemůžeme zaručit, že ta která mapa obsahuje zrovna vaši oblíbenou polní cestu. Vy-

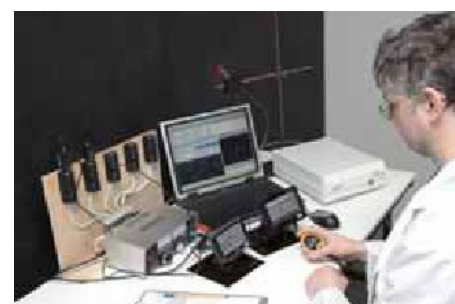
zkoušeli jsme alespoň funkčnost, možnosti a míru detailu jednotlivých map.

Navigace TomTom mají jednu vlastnost, na kterou je třeba upozornit. Do paměti přístroje se nemusí vejít celá zakoupená mapa, ale pouze její určitá část, tzv. oblast mapy. Přestože tedy vlastně máte například mapu celé Evropy, najednou lze mít v přístroji nainstalovanou pouze její vybraný výsek. Pokud cestujete přes hranice oblastí, je třeba mít přístup k počítači s připojením k internetu, abyste mohli pomocí speciální aplikace nahrát oblast další. Změna aktuálně nahrané oblasti mapy je zdarma.

Navigace nemyslí za vás

Navigační přístroje je nejlepší chápat jako užitečné rádce, nemohou ale rozhodovat za řidiče a i s nejnovější verzí mapy nemusí mít k dispozici aktuální informace o skutečné situaci na vozovce. Mohou vás například zavést na silnici dočasně uzavřené, v zimě neudržované a neví ani o nedávných či krátkodobých změnách značení a podobných situacích. Není radno jim bezmezně důvěřovat a slepě plnit jejich obrazové anebo hlasové pokyny. Vždy zároveň sledujte dopravní značení, používejte vlastní rozum a nenechte navigaci myslet za vás. Nemuselo by se to vyplatit.

Důležitá je také otázka bezpečnosti používání navigací. Přístroj by měl být v automobilu umístěn na vhodně zvoleném místě, kam na něj vidíte letmým pohledem a zároveň se můžete plně soustředit na řízení. Nezapomínejte, že podle vyhlášky nesmí být na předním skle automobilu připevněné cokoliv bránící ve výhledu na vozovku. ■

Pracovník laboratoře měří dobu výpočtu trasy. V této i v řadě dalších zkoušek byl použit simulátor GPS signálu. Vlevo vidíme také měřič spotřeby elektrické energie.

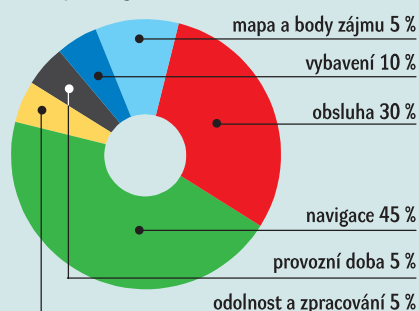
Součástí testu odolnosti navigací byla zkouška nosnosti přísavných držáků. Fotografie zachycuje měření tlaku mezi sklem a přísavkou držáku, který je zatížen závažím o hmotnosti jeden kilogram.

Jak testujeme

podrobný postup testu navigací naleznete na www.dtest.cz/navigace

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení kvality navigací

GPS

	Garmin nūvi 1490TV Lifetime	Garmin nūvi 3790T Lifetime	Navigon 2510 Explorer Europe 41	TomTom Via 125 Europe	Navigon 70 Premium	Garmin Asus nūvifone M10	Garmin nūvi 1695 Lifetime	TomTom Via 120 Europe
Mapové podklady	Evropa	Evropa	Evropa	Evropa	Evropa	Evropa	Evropa	Evropa
Průměrná cena (Kč)	8700	9430	3330	4940	6290	8160	9630	4380
Cena aktualizace map na 2 roky (Kč)	doživotní v ceně	doživotní v ceně	2480 ²⁾	v ceně	2480 ²⁾	2349 (doživotní)	doživotní v ceně	940 ³⁾
Testovaný navigační software ¹⁾	vlastní	vlastní	vlastní	vlastní	vlastní	Garmin-Asus nūvifone M10 v. 5.80.70wp	vlastní	vlastní
CELKOVÉ HODNOCENÍ	DOBŘE (2,1)	DOBŘE (2,2)	DOBŘE (2,2)	DOBŘE (2,3)	DOBŘE (2,3)	DOBŘE (2,4)	DOBŘE (2,4)	DOBŘE (2,5)
NAVIGACE	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (2,0)	dobře (2,0)	dobře (2,1)	dobře (2,0)	dobře (2,2)	dobře (2,0)
Rychlost spuštění	●	●	●	○	○	●	○	○
Rychlost výpočtu trasy	●	○	○	●	●	○	○	●
Přepočet trasy	●	●	●	●	●	●	●	●
Hlasový výstup	●	●	●	●	●	●	●	●
Obrazový výstup	●	●	●	●	●	●	●	●
Informace na displeji	●	●	●	●	●	●	●	●
Režim pro chodce	○	●	●	○	○	○	⊗	○
BEZPEČNOST PŘI ŘÍZENÍ	velmi dobře (1,5)	dobře (2,3)	dostatečně (4,5)	dobře (2,3)	dostatečně (3,8)	dobře (2,5)	dobře (2,3)	dobře (2,3)
MAPA A BODY ZÁJMU	dobře (2,2)	dobře (2,1)	dobře (2,3)	dobře (1,7)	dobře (1,9)	dobře (2,4)	dobře (2,0)	dobře (1,8)
Vybavení mapy	●	●	○	●	●	●	●	●
Body zájmu	●	●	●	●	●	●	●	●
Databáze dopravních kamer	○	○	●	○	●	○	○	○
ODOLNOST A ZPRACOVÁNÍ	dobře (1,6)	velmi dobře (1,3)	dobře (1,7)	velmi dobře (1,5)	dobře (2,4)	velmi dobře (1,3)	dobře (2,5)	velmi dobře (1,5)
OBSLUHA¹⁾	dobře (2,1)	dobře (2,2)	dobře (2,1)	dobře (2,3)	dobře (2,3)	uspokojivě (2,9)	dobře (2,1)	uspokojivě (2,8)
Návod k použití	○	●	●	⊗	○	○	●	⊗
Instalace	●	●	●	●	●	●	●	●
Běžné používání	●	●	●	●	●	○	○	○
Výběr cíle a trasy	●	●	●	●	●	●	●	●
Displej	●	●	●	●	●	●	●	●
Reakce ovládacích prvků	●	○	○	●	○	○	●	○
PROVOZNÍ DOBA	dobře (2,4)	uspokojivě (3,0)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (2,7)	dobře (2,3)	uspokojivě (3,4)	uspokojivě (3,0)
VYBAVENÍ	uspokojivě (3,5)	dostatečně (3,7)	dostatečně (3,6)	dostatečně (4,2)	uspokojivě (3,1)	uspokojivě (3,5)	dostatečně (3,7)	dostatečně (4,2)
TECHNICKÉ ÚDAJE								
Velikost displeje: šířka x výška (mm)	111 x 62	93 x 56	70 x 53	111 x 63	111 x 63	75 x 45	111 x 63	95 x 54
Hmotnost (g)	253	116	114	214	183	144	233	180
RDS-TMC	■	■	■	□	■	□	□	□
Přehrávač: hudby / fotografií / videa	□ / ■ / □ ⁵⁾	□ / ■ / □	□ / □ / □	□ / □ / □	□ / □ / □	■ / ■ / ■	□ / ■ / □	□ / □ / □
Zdířka pro externí GPS anténu	□	□	□	□	□	□	□	□
Handsfree pro volání	■	■	□	■	■	□	■	■
Úsporná trasa	■	■	□	■	□	□	■	■
Trasa bez dálnic	■	■	■	■	■	■	■	■
Body zájmu: přidání vlastních / hledání podle jména	□ / ■	□ / ■	□ / ■	■ / ■	□ / ■	□ / ■	□ / ■	■ / ■
Výběr a výpočet trasy bez GPS signálu	■	■	■	■	■	■	■	■

Navigon 40 Premium	TomTom XL ² IQ Routes Europe	Navigon 40 Easy CE	Apple iPhone 4 16 GB	Nokia X6 16 GB
Evropa	Evropa	Střední Evropa	Evropa	Regionální
4500	3790	3460	21 000 ⁶⁾	7080
2480 ²⁾	1880	2110 ²⁾	zdarma	zdarma
vlastní	vlastní	vlastní	Navigon MobileNavigator 1.2.0	ovi maps v3.04
USPOKOJIVĚ (2,6)	USPOKOJIVĚ (2,7)	USPOKOJIVĚ (2,8)	USPOKOJIVĚ (2,9)	USPOKOJIVĚ (3,3)
dobře (2,1)	dobře (2,4)	dobře (2,2)	dobře (2,5)	uspokojivě (3,1)
●	○	●	●	○
○	○	○	●	●
●	●	●	○	●
●	○	○	○	○
●	●	●	○	○
●	⊗	●	●	○
dostatečně (3,8)	dostatečně (4,5)	dostatečně (3,8)	nedostatečně (5,0)	nedostatečně (5,0)
dobře (1,9)	dobře (2,1)	uspokojivě (2,9)	dostatečně (4,1)	dostatečně (4,4)
●	●	⊖	⊗	⊗
●	●	●	●	●
●	○	●	⊗	⊗
dobře (1,8)	velmi dobře (1,5)	dobře (1,8)	dobře (1,8)	dobře (1,7)
dostatečně (3,6)	uspokojivě (2,6)	dostatečně (3,7)	uspokojivě (3,0)	dostatečně (3,7)
●	○	●	⊗	⊗
○	●	●	○	○
●	●	●	○	⊖
●	●	●	○	⊖
●	○	●	●	○
⊖	○	⊖	○	⊖
dobře (2,1)	uspokojivě (2,8)	dobře (1,9)	dobře (1,9)	dobře (2,3)
uspokojivě (3,5)	nedostatečně (5,0)	dostatečně (3,7)	dostatečně (4,3)	dostatečně (3,6)
95 x 54	95 x 54	95 x 54	75 x 50	70 x 39
151	158	146	141	123
■	□	■	□	□
□ / □ / □	□ / □ / □	□ / □ / □	■ / ■ / ■	■ / ■ / ■
□	□	□	□	□
■	□	□	□	□
□	□	□	□	□
■	□	■	■	■
□ / ■	■ / ■	□ / ■	□ / ■	□ / ■
■	■	■	□	□

¹⁾ Týká se pouze mobilních telefonů, jednoúčelové navigace mají vlastní software.
²⁾ Orientační přepočít podle kurzu 25 Kč / 1 euro
³⁾ Cena za roční aktualizaci, rok zdarma v ceně přístroje.

⁴⁾ Některá hodnocení jsou limitovaná.
⁵⁾ Přístroj je vybaven digitálním tunerem pro příjem televizního vysílání (DVB-T).
⁶⁾ cena za přístroj a navigační software

GPS aneb mírové využití válečných technologií

Globální polohovací systém je provozován vládou Spojených států a je dnes volně dostupný komukoliv s GPS přijímačem. První navigační satelit byl vynesena na oběžnou dráhu již roku 1960 a jeho následovníci tehdy sloužili americkému námořnictvu k navádění raket na cíl. Protože však původní systém nepracoval s požadovanou přesností, byl v sedmdesátých letech nahrazen stávajícím globálním polohovacím systémem. Přestože financování vývoje tohoto systému stálo ohromné množství peněz, bylo ospravedlněno existencí hrozby jaderného útoku. Původně byl tedy polohovací systém vyhrazen pro vojenské účely a jeho veřejné použití se omezovalo aktivním rušením signálu americkou armádou. Využívání GPS nevojenskými subjekty bylo sice povoleno, ale zmíněné rušení významně snižovalo přesnost určování polohy.

K současnému rozmachu GPS vedlo nařízení prezidenta Billa Clintona, na jehož základě bylo stiskem jediného tlačítka umělé rušení signálu vypnuto. Stalo se tak symbolicky o půlnoci 1. května 2000, v posledním roce 20. století. Vláda Spojených států nadále uplatňuje jistá omezení. Všechny GPS přijímače schopné fungovat ve výšce nad 18 kilometrů a pohybující se rychleji než 515 m/s klasifikuje jako zbraně a uvaluje na ně speciální kontrolu. Toto opatření má zabránit zneužití systému v balistických střelách.

Zvýšení přesnosti určování polohy otevřelo netušené praktické aplikace, které podle odborníků stále nejsou plně využity. V následujících letech prý můžeme čekat další vývoj služeb, založených na GPS. Vedle toho je ve vývoji několik dalších podobných systémů, například evropský projekt Galileo, jehož plánované sídlo bude vybudováno v Praze.

■ DOBRÁ RADA

Z multimediálních přehrávačů získal nejlepší hodnocení **Apple iPod Touch** 4. generace (dobře, 7660 Kč). Jako jeden z mála přístrojů v testu se může pochlubit dobrými sluchátkami. Jeho kvalitní displej má výrazně vyšší rozlišení, než jaké nabízí konkurence, dobře poslouží i k přehrávání videa a prohlížení fotografií. Hledáte-li kompromis mezi kvalitou a cenou, zkuste sáhnout po modelu **Sony NWZ-A845** (dobře, 4330 Kč). I tento přehrávač je dodáván s dobrými sluchátkami a obstojí i jako přenosný přehrávač videa. Mezi čistě hudebními modely bez multimediálních funkcí lze doporučit 6. generaci přístroje **Apple iPod Nano** (dobře, 4080 Kč). Jeho mobilita byla zhodnocena známkou »velmi dobře«, je dodáván s dobře hrajícími sluchátkami a i v ostatních ohledech se jedná o kvalitní výrobek. Za kvalitu se ovšem v tomto případě platí a za podobnou cenu pořídíte modely přehrávající i video. Nejlevnější **Philips GoGear RaGa** (uspokojivě, 930 Kč) není špatný, ale uděláte lépe, když vyměníte dodávaná sluchátka za nějaká lepší.

Hudba i obraz do kapsy

Vedle čistě hudebních přehrávačů, familiérně nazývaných po nejrozšířenějším hudebním formátu MP3, najdeme dnes na trhu i řadu takzvaných multimediálních neboli MP4 přehrávačů. Kromě schopnosti přehrávat video či prohlížet fotografie jsou specifické většími rozměry i vyššími cenami. Jak ale ukázal náš test, tyto funkce nedosahují vždy vysoké kvality a mnoha přístrojům snižují celkové hodnocení.

Nabízí se otázka, zda prohlížeč fotografií a přehrávač videa v malém přenosném přístroji smysluplně využijete nebo zda jejich hlavní funkcí zůstane hudební vyžití. Představa sledování filmů na tak malinkém displeji, jaký ně-

kteřá zařízení nabízejí, se zdá poněkud absurdní. Ten, kdo chce koukat na filmy, seriály nebo jiná audiovizuální díla například v dopravních prostředcích, by měl vybírat obezřetně.

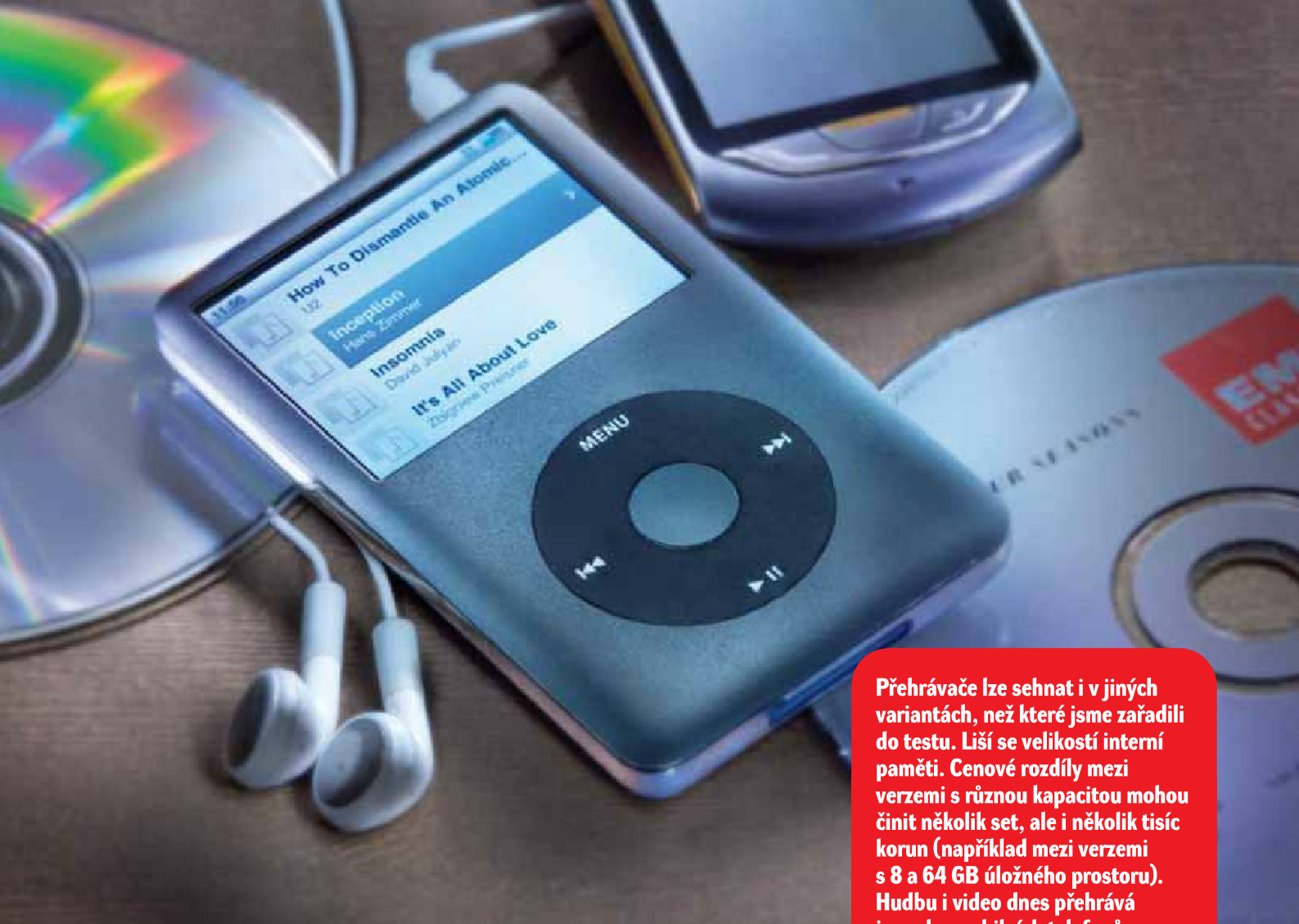
Dobrych výkonů při přehrávání videa dosahují jen tři modely, Apple iPod Touch, Cowon J3 a Sony NWZ-A845. U ostatních modelů je kvalita funkce přehrávače videa jen dostatečná nebo vyloženě nedostatečná. Nejenže jsou jejich displeje malé, nabízejí často také velmi nízká rozlišení a nevalnou kvalitu. Video soubory je někdy navíc nutné nahrát do přehrávače pomocí speciálního programu, který je převede do vlastního formátu, se kterým si přehrávač poradí. A proces překódování je poměrně pomalý. To je případ modelů Creative

Zen Style 300 a iriver E200, které běžné video soubory bez konverze nepřehrají vůbec.

Všechna zařízení, která dokážou zobrazovat fotografie, načtou a zobrazí obrázky s rozlišením 5 megapixelů, naštěstí bez nutnosti jejich konverze. I tady ale platí, že kvalita zobrazených fotografií není zá-
vratná a na malých displejích moc detailů neuvidíte. Dobrou známku v této zkoušce obdržel jen Apple iPod Touch, Cowon J3 a Apple iPod Nano.

Část z čistě hudebních přehrávačů naopak nemá displej vůbec. To vede k poněkud obtížnějšímu výběru skladeb. Situaci usnadňuje fakt, že tyto modely mají nižší kapacitu paměti, kterou ani nelze rozšířit pomocí paměťové karty. V omezeném počtu skladeb se tak přeci

Přehrávače lze sehnat i v jiných variantách, než které jsme zařadili do testu. Liší se velikostí interní paměti. Cenové rozdíly mezi verzemi s různou kapacitou mohou činit několik set, ale i několik tisíc korun (například mezi verzemi s 8 a 64 GB úložného prostoru). Hudbu i video dnes přehrává i mnoho mobilních telefonů, a pokud toužíte mít vše v jednom přístroji, můžete se poohlédnout právě po některém mobilu s hudebním a multimediálním přehrávačem. Srovnávat mobilní telefony a smartphony podle hodnocení jejich multimediálních funkcí můžete pomocí jejich databáze na našem webu www.dtest.cz.

jen dá nějak zorientovat. iPod Shuffle je vybaven hlasovou asistencí – přístroj předčítá názvy skladeb nebo playlistů a takto můžete svou diskotékou brouzdat podobně jako u přístrojů s displejem. Seznamy skladeb musíte ale předem připravit v programu iTunes. Ten není dodáván, ale je zdarma ke stažení na domovských webových stránkách.

V případě přehrávače s integrovanými sluchátky Sony NWZ-W252 slouží k orientaci v hudebních souborech funkce, která přehrává krátké ukázky skladeb. Lze také přepínat mezi složkami nebo použít přehrávání v náhodném pořadí. Cowon iAudio E2 také umožňuje poslepu měnit složky nebo přehrávat v náhodném pořadí.

Rozporuplná sluchátka a výdrž baterií

Obecně platí, že dodávaná sluchátka jsou často jednou ze slabin testovaných přehrávačů. Výjimkou

jsou modely firmy Apple a přehrávač Sony NWZ-A845, jejichž sluchátka jako jediná získala známku »dobře«. Samotný zvukový výstup všech přehrávačů je však kvalitní a tak můžete špatně hrající sluchátka odložit a pořídit si nějaká lepší. Modely Sony NWZ-E453 a NWZ-B152 mají tišší

zvukový výstup, což omezuje jejich využití ve spojení s velkými sluchátky. Každopádně, pokud už kvalitní sluchátka máte nebo si je plánujete pořídit, nevěnujte pozornost celkovému hodnocení zvuku, ale pouze kvalitě zvukového výstupu. Zvláštním případem mezi testovanými přehrávači je Sony NWZ-252, který má sluchátka zabudovaná v těle přístroje. Jejich podání zvuku je podobné jako u jiných modelů průměrné, nicméně možnost připojit sluchátka jiná chybí. Zvukový výstup budete hledat marně.

Pokračování na str. 20

PŘEHRAVAČE

multimediální

	Apple iPod Touch (4. generace)	Cowon J3	Sony NWZ-A845	Cowon iAudio 9	Sony NWZ-E453	Creative Zen Style 300	Creative Zen X-Fi Style
Průměrná cena (Kč)	7660	7780	4330	3400	2180	1560	2500
CELKOVÉ HODNOCENÍ	DOBŘE (1,7)	DOBŘE (1,9)	DOBŘE (2,2)	USPOKOJIVĚ (2,7)	USPOKOJIVĚ (2,7)	USPOKOJIVĚ (3,1)	USPOKOJIVĚ (3,1)
ZVUK	dobře (2,2)	uspokojivě (2,9)	dobře (2,0)	uspokojivě (2,9)	uspokojivě (3,2)	dostatečně (3,9)	dostatečně (3,9)
Dodávaná sluchátka / zvukový výstup	● / ●	○ / ●	● / ●	○ / ●	○ / ●	○ / ●	○ / ●
VÝDRŽ BATERIE	velmi dobře (1,2)	velmi dobře (1,0)	uspokojivě (2,7)	dobře (2,5)	velmi dobře (1,1)	dobře (2,3)	uspokojivě (2,7)
Přehrávání / rychlost nabíjení	● / ●	● / ○	○ / ●	● / ●	● / ○	● / ○	● / ○
OBSLUHA	dobře (1,9)	dobře (1,8)	dobře (1,7)	dobře (2,1)	dobře (2,1)	uspokojivě (2,6)	uspokojivě (2,7)
Kopírování hudby / doba kopírování 100 MB (s)	○ 11	○ 22	○ 22	● 18	○ 17	○ 26	○ 26
Pohyb v menu	●	●	●	●	●	●	●
Doba zapínání	●	●	●	●	○	○	○
Únik zvuku ¹⁾	●	○	●	○	●	●	●
Návod k použití	○	○	●	●	○	○	○
Základní funkce / ovládací prvky	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●
MOBILITA	uspokojivě (2,9)	uspokojivě (2,7)	dobře (2,3)	dobře (2,4)	dobře (2,1)	dobře (2,0)	dobře (2,1)
Velikost / hmotnost	● / ○	○ / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●
Ovládání „naslepo“: hlasitost / přepínání skladeb	● / ⊗	○ / ●	○ / ⊗	○ / ⊗	○ / ●	○ / ●	○ / ●
Použití při běhání	○	○	○	○	○	○	○
ODOLNOST	dobře (1,6)	velmi dobře (1,5)	dobře (2,4)	velmi dobře (0,7)	dobře (1,8)	dobře (2,2)	uspokojivě (2,6)
Odolnost proti poškrábání / pádové zkoušky	○ / ●	● / ●	○ / ●	● / ●	○ / ●	○ / ●	○ / ●
VYBAVENÍ	dobře (1,8)	dobře (1,7)	dobře (2,2)	dobře (2,2)	dobře (2,1)	dobře (2,0)	dobře (1,7)
OCHRANA SLUCHU	dostatečně (4,4)	uspokojivě (2,6)	dobře (1,9)	nedostatečně (5,5)	velmi dobře (1,5)	uspokojivě (3,5)	dostatečně (4,0)
FOTOGRAFIE	dobře (1,7)	dobře (1,6)	uspokojivě (2,8)	dostatečně (3,8)	dostatečně (3,9)	dostatečně (3,7)	dostatečně (3,9)
VIDEO	dobře (2,5)	dobře (2,0)	dobře (2,5)	dostatečně (4,1)	dostatečně (4,5)	nedostatečně (5,0)	dostatečně (4,5)
VYBAVENÍ / TECHNICKÉ ÚDAJE							
Velikost paměti (GB)	32	32	16	8	4	8	16
Slot pro paměťovou kartu	□	■	□	□	□	□	□
Rozměry: výška x šířka x hloubka (mm)	111 x 59 x 7	107 x 56 x 10	105 x 47 x 8	95 x 44 x 8	95 x 44 x 10	80 x 40 x 13	49 x 84 x 12
Hmotnost (g)	103	77	60	42	57	44	56
Rozlišení displeje (px)	960 x 640	480 x 272	400 x 240	240 x 320	240 x 320	neuvedeno	neuvedeno
Rozměry displeje: šířka x výška (mm)	50 x 75	41 x 73	37 x 62	30 x 40	32 x 42	29 x 36	50 x 38
Prohlížeč: text / internet	■ / ■	■ / □	□ / □	■ / □	□ / □	□ / □	□ / □
FM rádio	□	■	■	■	■	■	■
Záznam: line-in / rádio / diktafon	□ / □ / ■	■ / ■ / ■	□ / □ / □	□ / ■ / ■	□ / □ / ■	□ / □ / ■	□ / □ / ■
Vestavěné reproduktory	■	■	□	■	□	■	■
Max. hlasitost: omezovač / splňuje normy EU	■ / □	□ / ■	■ / ■	□ / □	■ / ■	□ / ■	□ / ■
Doba provozu při přehrávání hudby (hod)	53,5	63,5	27	30	56	37,5	31

Více modelů najdete na
www.dtest.cz/prehravace

hudební

iriver E200	Apple iPod Nano (6. generace)	Sony NWZ-B152	Philips GoGear RaGa	Apple iPod Shuffle (4. generace)	Sony NWZ-W252	Cowon iAudio E2
2610	4080	1160	930	1320	1830	1740
USPOKOJIVĚ (3,4)	DOBŘE (2,1)	USPOKOJIVĚ (2,6)	USPOKOJIVĚ (2,6)	USPOKOJIVĚ (3,2)	USPOKOJIVĚ (3,2)	DOSTATEČNĚ (3,6)
uspokojivě (3,0)	dobře (2,2)	uspokojivě (3,2)	uspokojivě (3,4)	dobře (2,2)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (2,9)
○ / ●	● / ●	○ / ●	○ / ●	● / ●	○ / □	○ / ●
uspokojivě (3,3)	dobře (2,3)	uspokojivě (2,7)	dobře (1,9)	uspokojivě (3,1)	dostatečně (3,6)	dostatečně (3,9)
○ / ●	● / ●	○ / ●	● / ○	○ / ●	● / ●	● / ●
uspokojivě (2,9)	dobře (2,0)	dobře (2,3)	dobře (2,5)	dostatečně (4,3)	dostatečně (3,9)	dostatečně (4,4)
○ 90	○ 9	● 56	○ 38	● 44	● 42	● 41
●	●	●	●	⊗	⊗	⊗
○	●	●	○	●	●	●
○	●	○	●	●	○	○
○	○	○	○	○	○	●
○ / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	○ / ●	○ / ○
uspokojivě (3,2)	velmi dobře (1,5)	velmi dobře (1,5)	dobře (1,8)	velmi dobře (0,7)	velmi dobře (0,9)	velmi dobře (1,5)
● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	□ ²⁾ / ●	● / ●
⊗ / ⊗	● / ⊗	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	○ / ○
○	●	○	○	●	●	●
dobře (1,6)	dobře (1,6)	dobře (1,8)	uspokojivě (2,7)	dobře (2,4)	dobře (1,7)	dobře (1,7)
● / ●	● / ●	○ / ●	⊗ / ●	⊗ / ●	○ / ●	● / ●
dobře (2,2)	dobře (2,4)	dostatečně (3,7)	uspokojivě (3,3)	dostatečně (3,8)	dostatečně (4,0)	dostatečně (3,9)
dostatečně (4,1)	uspokojivě (2,9)	dobře (1,7)	uspokojivě (3,0)	uspokojivě (3,3)	uspokojivě (2,9)	nedostatečně (4,9)
nedostatečně (4,8)	dobře (2,5)	□	□	□	□	□
nedostatečně (5,0)	□	□	□	□	□	□
8	8	2	4	2	2	4
■	□	□	□	□	□	□
105 x 55 x 10	38 x 41 x 9	23 x 91 x 15	47 x 43 x 14	29 x 32 x 9	□ ²⁾	64 x 27 x 8
97	21	26	32	12	42	16
240 x 320	240 x 240	neuvedeno	128 x 64	□	□	□
43 x 57	27 x 27	19 x 8	22 x 12	□	□	□
■ / □	□ / □	□ / □	□ / □	□ / □	□ / □	□ / □
■	■	□	■	□	□	□
□ / ■ / ■	□ / □ / □	□ / □ / ■	□ / ■ / ■	□ / □ / □	□ / □ / □	□ / □ / □
■	□	□	□	□	□	□
□ / □	■ / ■	■ / ■	■ / ■	■ / ■	■ / □	□ / □
16	33	27	46	18,5	13	11,5

(odpovídá obvyklé vzdálenosti mezi cestujícími v dopravních prostředcích).

²⁾ Přehrávač je integrován ve sluchátkách.

Tato fotografie jednoho z přehrávačů v „životní“ velikosti napoví, jakých rozměrů některé displeje dosahují. Představa sledování filmů na obrazovce podobných rozměrů se zdá poněkud absurdní. Ten, kdo chce koukat na filmy, seriály nebo jiná audiovizuální díla, například v dopravních prostředcích, by měl vybírat obezřetně a takto malým přehrávačům se obloukem vyhnout.

Velmi výrazně se přehrávače liší výdrží baterie. Nejdéle bez nabití vydrží Cowon J3 a to úctyhodných 63,5 hodiny nepřetržitého poslechu hudby. Model iAudio E2 od stejného výrobce leží na opačném extrému s pouhými 11,5 hodinami provozu. Vyvozovat obecné závěry o kvalitě na základě jména výrobce nelze. Ale i další přehrávače mají poměrně krátkou provozní dobu, zejména Sony NWZ-W252 nebo iRiver E200.

Tento parametr je důležitý – přístroj s nízkou výdrží se musí častěji nabíjet a snižuje se u něj životnost. Postupem času kapacita akumulátoru klesá. Pokud novou přístroj hraje 50 hodin, je i po snížení

Při měření maximální hlasitosti byla použita umělá hlava, vybavená speciálními zvukovými senzory. Ve stejné zvukově izolované a částečně bezodrazové místnosti byl měřen také únik zvuku ze sluchátek ve vzdálenosti 0,4 metru.

Pádové zkoušky probíhaly v otočném bubnu o výšce 80 cm. Odolnost zapnutých a přehrávajících přístrojů byla zhodnocena po deseti otáčkách.

kapacity o polovinu vlivem opotřebení stále dobře použitelný. U zařízení s krátkou provozní dobou nejen výrazněji pocítíte opotřebení baterie, ale protože je musíte častěji nabíjet, dojde k němu také mnohem dříve.

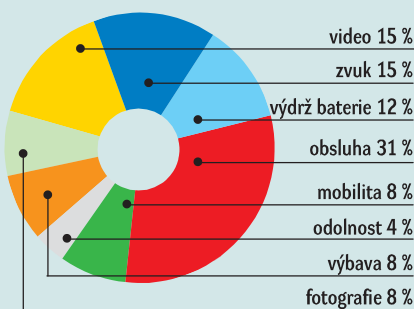
Jak testujeme

podrobný postup testu MP3 a multimediálních přehrávačů naleznete na www.dtest.cz/prehravace

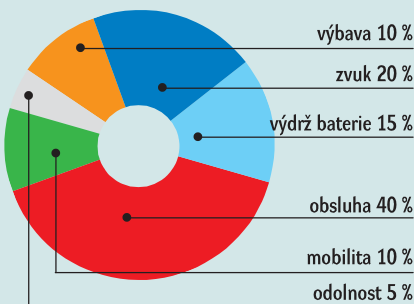
Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení kvality MP3 a multimediálních přehrávačů

multimediální přehrávače

mp3 přehrávače

Ochrana sluchu

Se sluchátky na uších není problém strávit značnou část dne, zvlášť v dnešní době, kdy je hudba snadno dostupná a je jí k dispozici víc než kdy dřív. A tady musíme připomenout varování. Jak jsme již nejednou upozorňovali, vysoké dávky decibelů citlivému sluchovému orgánu nesvědčí. Určit přesnou úroveň hlasitosti, jejíž překročení by bylo škodlivé, je sice obtížné, nicméně evropská norma stanovuje hranici, po jejímž překročení dochází k poškození sluchu, na 100 dB. To je úroveň hluku odpovídající třeba pneumatickému kladivu. Ani přístroje s nižší maximální hlasitostí však není radno poslouchat na „plné pecky“.

Kromě úrovně hluku záleží i na čase. Krátkodobý poslech velmi hlasité skladby (přes zmíněných 100 dB) je pořád méně škodlivý než dlouhotrvající poslech o něco méně hlasité hudby (nad 89 dB). Některé přehrávače jsou vybaveny omezovacím hlasitosti, ale ne každý si nechá požitky z rámusící hudby tímto způsobem snížit. Zvláště dětem a mladistvým, kteří rádi poslouchají agresivní hudbu na maximum, může být těžké vysvětlit, že hazardují se svým sluchem.

Každopádně, pokud zvolíte některý z přístrojů, jehož ochrana sluchu byla zhodnocena jako pouze »dostatečná« či »nedostatečná«, uděláte nejlépe, když je budete používat zodpovědně a hlasitostem blízkým se maximu se budete vyhýbat. Rodiče by pak raději měli vybírat mezi přehrávači s minimálně »uspokojující« ochranou sluchu a nenásilně potomky strašit vidinou jejich budoucnosti s naslouchátkem, pokud budou své bubínky přetěžovat.

Použití při sportu

A ještě jedno varování. Mnohé přístroje mají skutečně malé rozměry a jsou velmi lehké, což může vybízet mimo jiné k jejich použití při sportování. Pokud se procházíte nebo si zpřijemňujete chvíle ve fitness centru, není odříznutí od okolního světa pomocí nasazených sluchátek až takový problém. Ale zcela jiná situace nastává, pokud budete sprintovat ulicemi nebo se prohánět na kole za poslechu adrenalinových rytmů vašich oblíbených songů. Dvakrát si takovou rizikovou činnost rozmyslete. Sluch je společně se zrakem hlavním smyslem, který nám pomáhá orientovat se ve světě a na silnicích i ve městech může nastat mnoho situací, které při nepozornosti vedou k fatálním následkům! Zvláště cyklisté se sluchátky na uších, kličkující hustým dopravním provozem, se vystavují velkému nebezpečí.

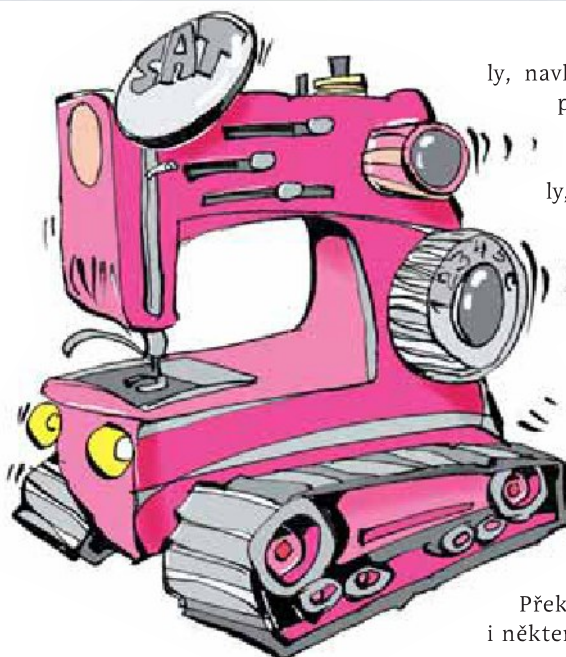
■ DOBRÁ RADA

Favoritem testu se stal elektronický šicí stroj s displejem **Brother Innov-is NV10** (dobře, 5870 Kč). Jste-li začátečníky či plánujete-li jen občasné šití, doporučujeme raději si vybrat některý z mechanických modelů. Přijatelnou investici představuje **Singer 8280** (dobře, 2340 Kč). O něco lepší a výrazně dražší je **Bernina bernette 66** (dobře, 5790 Kč), která vyhoví potřebám i náročných švadlenek.

Levné nezatrácujte

V improvizovaném krejčovském salónu zasedly švadlenky k devíti šicími stroji. Úmyslně byly vybrány jak ty zkušené, tak i ty zcela nezkušené. Zkušené švadleny si více méně poradily se všemi stroji, nezkušené se u některých dost natrápily. Bude-li šicí stroj jen občasné sloužit, netřeba za něj vynakládat hodně peněz.

Popelín, žerzej, viskóza, froté, flauš, džínovina, vlna, samet, hedvábí. Ze štočků látek se připravily vzorky a švadlenky začaly plnit testovací program. Nejdříve se pečlivě začety do návodů, aby věděly co a jak, a „osahaly“ si šicí stroje. Poté pod dohledem odborných vedoucích testu stroje seřídily, nasadily jeh-

ly, navlékly nitě, vyzkoušely si výměnu přítlačných patek, nastavování stehů. Poté se pustily do práce.

Šily, entlovaly, lemovaly, štepovaly, dělaly drobné záševky a knoflíkové dírky, používaly rozličné stehy, všívaly zipy, zašívaly. Používaly jak rychlý, tak pomalý chod, i reverzní, tedy zpětný chod šicího stroje. A jako správné švadlenky se samozřejmě věnovaly čištění a vůbec údržbě strojů. Po mnoha a mnoha hodinách vynesly spolu s odbornými posuzovateli konečné verdikty...

Levné netřeba zatrácovat

Překvapivě dobrý dojem zanechaly i některé levnější šicí stroje, např. Singer

8280. Jsou většinou vybaveny vším, co švadlenka potřebuje. Z hlediska nabídky stehů a kvality se takřka dotáhly na úroveň vítěze testu, kterým se stala drahá Bernina bernette. Ovšem u těchto levných přístrojů, které dobře odvedou svoji práci, je nutné počítat s jistými kompromisy z hlediska jejich obsluhy.

Testující švadlenky si více či méně poradily se všemi šicími stroji. Při šití i obsluze nespátrovaly takřka žádné závažné rozdíly mezi mechanickými a elektronicky řízenými stroji. Oba typy strojů jsou v podstatě

stejně vybaveny variabilními délkami i šířkami stehů, pomůckami pro šití jako navlékač nitě, viditelná cívka spodní nitě, jedno-

krokové automatické zhotovení knoflíkové dírky přesně na rozměr knoflíku. Co některým strojům chybí v příslušenství a programech, to se většinou dožene cvikem a praxí a hlavně s dobrým návodem v ruce.

Důležité je, aby se šicí stroj dal dobře obsluhovat. Všechny důležité úkony jako navlékání vrchní nitě, cívky, nastavení stehů a nasazování přitlačných patek musí být co možná nejjednodušší. To se však stává jen zřídka. Pouze vítězné modely Bernina a Brother poskytují vcelku dobrý komfort obsluhy.

ŠICÍ STROJE

mechanické

	Bernina bernette E 66	Singer 8280	Elna 1000 sew fun	Pfaff hobby 1142	Singer Tradition 2273	Toyota Jeans JSBA21	AEG NM 1714
Průměrná cena (Kč)	5790	2340	4870	9490	4640	4000	3470
CELKOVÉ HODNOCENÍ	DOBŘE (2,4)	DOBŘE (2,5)	USPOKOJIVĚ (2,7)	USPOKOJIVĚ (2,7)	USPOKOJIVĚ (2,7)	USPOKOJIVĚ (2,7)	USPOKOJIVĚ (2,8)
KVALITA ŠITÍ¹⁾	dobře (2,3)	dobře (2,3)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (2,8)
Rovný šev	●	●	●	○	○	○	●
Šití látek: tenkých / silných	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	● / ●	○ / ●
Šití kluzkých látek (samet, hedvábí)	●	●	●	●	●	●	○
Příčné švy ¹⁾	●	●	⊖	○	●	○	⊖
Knoflíkové dírky ¹⁾	●	●	●	⊖	⊖	⊗	○
Přišívání zipu	●	●	●	●	○	○	●
Efektní stehy a speciální šití	●	●	●	●	●	●	●
Napětí nitě	○	○	○	●	●	●	○
OBSLUHA	uspokojivě (2,6)	uspokojivě (2,9)	uspokojivě (2,8)	uspokojivě (2,7)	uspokojivě (2,8)	uspokojivě (3,0)	uspokojivě (2,6)
Vybalení a zabalení	○	○	○	○	○	○	○
Nasazení: jehly / cívky spodní nitě	○ / ●	● / ○	● / ○	● / ●	● / ○	● / ○	● / ○
Navlékač vrchní nitě	●	○	○	●	●	○	○
Výměna přitlačné patky	●	●	○	●	●	○	○
Nastavení druhů stehů	○	○	○	○	○	●	○
Stehovací deska	●	○	○	○	●	○	○
Schránka na příslušenství	○	○	⊖	●	○	⊗	⊖
Zpětný chod pro zapoštění a pomalé šití	○	○	○	○	●	○	●
Nožní spouštěč ¹⁾	○	○	●	⊖	○	○	●
Osvětlení / údržba	● / ○	○ / ●	● / ●	● / ○	○ / ●	● / ●	● / ●
Hlučnost	●	●	○	●	○	○	○
ŽIVOTNOST	dobře (2,3)	dobře (2,1)	dobře (1,9)	dobře (1,6)	dobře (1,9)	dobře (2,2)	dobře (1,9)
Zpracování a funkce	●	●	●	●	●	●	●
Dlouhodobá zátěžová zkouška	●	●	●	●	●	●	●
BEZPEČNOST	dobře (2,0)	dobře (2,0)	dobře (2,0)	dobře (2,5)	dobře (2,0)	dobře (2,5)	dobře (2,0)
Technické údaje							
Rozměry: šířka x výška x hloubka (cm)	41,5 x 32,5 x 17,2	38 x 30 x 18,3	39 x 29,6 x 15	41 x 30 x 18,5	38,6 x 30 x 18,5	40,8 x 31,5 x 17,7	38,8 x 29,5 x 15,2
Hmotnost s příslušenstvím (kg)	9,2	6,1	6,5	8,4	6,4	7,0	6,4
Maximální délka stehu (mm)	4,3	4,1	4,6	4,0	4,0	4,2	4,2
Maximální šířka stehu (mm)	6,8	5,5	4,8	4,7	5,4	5,0	5,5
Počet stehů za minutu: max / min	678 / 140	688 / 115	880 / 150	858 / 350	678 / 175	786 / 130	818 / 130
Jednokrokové šití knoflíkových dírek	■	□	□	■	■	□	□
Čtyřkrokové šití knoflíkových dírek	□	■	■	□	□	■	■
Spoludodávané přitlačné patky navíc (vedle univerzální patky a patky pro klikatý steh)	přišívání zipů, přišívání knoflíků	přišívání zipů, přišívání knoflíků	□	přišívání zipů, přišívání knoflíků, slepý steh	přišívání zipů, přišívání knoflíků	přišívání zipů	přišívání zipů, lemování s podehnutím

Nadšení vzbudil Brother

Nicméně ženám k srdci obzvláště přirostl jeden šicí stroj: elektronický model Brother Innov-is NV10 za 5870 korun. „Je to jednoduchý stroj, fascinující, a má vše, co potřebujete,“ znělo v jejich komentářích. Testující švadleny nadchla zejména možnost ovládat stroj namísto nožním pedálem ručním spínačem. A protože navíc umí Brother šít i velmi pomalu, s pouhými 70 stehy za minutu,

Pokračování na str. 25

MECHANICKÉ ŠICÍ STROJE

Bernina barnette 66

cena: 5790 Kč

DOBŘE (2,4)

Nejlepší mechanický šicí stroj. Spolehlivý, solidní, dobrý, těžký. Vhodný pro začátečníky i pokročilé. Nejlépe z testovaných šije. Velká nabídka stehovacích programů (variabilní délka a šířka stehů). Vadit může malý rozstup mezi volným ramenem stroje a základní deskou. Malé tlačítko pro reverzní funkci. Bohaté příslušenství. Vysoká cena.

Singer 8280

cena: 2340 Kč

DOBŘE (2,5)

Také šije nejlépe. Jednoduchý, solidní, lehký a velmi spolehlivý. Volný výběr délek a šířek stehů, možné libovolné varianty. Šije dobře, zpracování silných látek je dokonce velmi dobré. Celková manipulace je však poněkud nepohodlně „rozvláčná“. Bez kedrovací patky (lemování). Čtyřkrokové knoflíkové dírky.

Elna 1000 sew fun

cena: 4870 Kč

USPOKOJIVĚ (2,7)

Slabinou je šití příčnými stehy. Velice spolehlivý, solidní, rychlý, spíše nedostatečně vybavení. Skrytý overlock lze dělat pouze s pomocí univerzální přitlačné patky, knoflíkové dírky pouze čtyřmi kroky. Přes silné vrstvy textilie se příliš nedaří příčné švy. Stroj je trochu komplikovaný a poněkud hlučný.

Pfaff hobby 1142

cena: 9490 Kč

USPOKOJIVĚ (2,7)

Drahý a jen pro pokročilé. Velice spolehlivý, komfortní a dobře vybavený (výběr přitlačných patek, velká variabilita stehů, horizontální chytáče, kufřík). Téměř však neumí šít pomalu a rychlost se dá odměřovat špatně; méně vhodný pro začátečníky. Nestejnoměrné šití knoflíkových dírek.

Singer Tradition 2273

cena: 4640 Kč

USPOKOJIVĚ (2,7)

Se závadami. Jednoduchý, solidní, s velkou variabilitou stehů. Patka pro skrytý šev jako speciální příslušenství. Hůře se šijí zipy. Návod k obsluze je spíše nutný, chybí popisy, např. overlock stehu. Nešikovná stavěcí kolečka.

AEG NM 1714

cena: 4000 Kč

USPOKOJIVĚ (2,8)

Solidnost spolu se slabinami. Jednoduchý, velmi spolehlivý, ale se slabinami v obsluze a při šití. Obzvláště příčné švy přes více vrstev materiálu častěji vykazují chybné stehy. Trochu nešikovné nasazení cívky pro spodní niť a navlékání vrchní nitě. Stroj nemá žádné krytí.

elektronické

Brother Innov-is NV 10	Singer Curvy 8770
5870	13 170
DOBŘE (2,1)	USPOKOJIVĚ (2,7)
dobře (2,3)	uspokojivě (2,7)
○	●
○/●	○/○
●	●
●	●
●	⊖
●	●
○	○
dobře (1,8)	dobře (2,5)
○	○
○/●	○/●
●	●
●	○
●	○
●	○
●	○
●	○
○/○	○/⊖
●	○
dobře (2,0)	dobře (2,5)
○	○
●	●
dobře (2,2)	dobře (2,5)
41,5 x 31 x 19,2	44,7 x 32 x 22,3
6,6	8,2
4,5	4,9
6,5	6,0
850 / 70	742 / 150
■	■
□	□
slepý steh, obnitkování, přišívání zipů, přišívání knoflíků	šití zipů, slepý steh, vyšívání

Toyota Jeans JSBA21

cena: 3470 Kč

DOSTATEČNĚ (3,6)

Složité zejména pro začátečníky. Velice spolehlivý, ovšem s příliš malou variabilitou stehů (všechny stehy předem pevně nadefinovány). Šije jen průměrně a dá se těžko obsluhovat. Chybně provádí knoflíkové dírky, které šije čtyřkrokově. U příčných švů se zachytává přitlačná patka. Nejhorší návod.

ELEKTRONICKÉ ŠÍCÍ STROJE S DISPLEJEM

Brother Innov-is NV10

cena: 5870 Kč

DOBŘE (2,1)

Favorit s mnoha plusy: Elektronický model s displejem pro začátečníky a hobby krejčí, rovněž pro handicapované (ovládání bez nožního spouštěče, šoupátkový spínač na krytu přístroje). Šije také nejlépe, rovněž pomalu. Solidní, spolehlivý a mnohostranný model s jednoduchou obsluhou. Dobrý návod.

Singer Curvy 8770

cena: 13 170 Kč

USPOKOJIVĚ (2,7)

Pro náročné, ale s nedostatky: Elektronický model, volba stehů pouze prostřednictvím tlačítek. Velice mnohostranný a komfortní přístroj, částečně však je špatně zpracován a navlékač nití nesprávně umístěn (vadí i při údržbě přístroje). Šije vcelku průměrně, knoflíkové dírky ještě hůř. Nepřehledný návod.

Užitečné tipy

- Před koupí si dobře promyslete, k čemu vám má šicí stroj sloužit, co od něj očekáváte.
- Ujasněte si, zda vám bude více vyhovovat stroj s otočnými ovladači, s obslužnými tlačítky, či s displejem, mechanický či elektronický.
- Do obchodu si s sebou vezměte několik vzorků různých látek (nezapomeňte na elastické, např. streč, žerzej). Požádejte prodávajícího, zda si šicí stroje, mezi kterými se budete rozhodovat, můžete vyzkoušet. V dobrém odborném obchodě vám vyjdou vsťric; v opačném případě navštivte jiný. Jste-li začátečnice, požádejte o předvedení stroje prodávajícím.
- Při vlastním zkoušení, případně předvádění stroje prodávajícím, sledujte
 - jednoduchost obsluhy (navléknutí horní nitě, navíjení spodní nitě, vč. nasazení pouzdra s cívkou do chapače a protáhnutí spodní nitě, volba programů, výměna přitlačných patek, zdvih, resp. proměnná poloha šicí patky – zpracovávání silných materiálů, nastavování délky stehu atd.)
 - přehlednost zobrazených programů, včetně jejich nastavování

- rychlost šití a její regulace (důležitá je možnost, resp. nastavení funkce „pomale šití“)
- snadnost údržby
- Zamyslete se nad nabídkou stehů (běžných i speciálních), příslušenstvím v ceně, seznamte se zvláštním příslušenstvím, které lze dokoupit.
- Kalkulujte. I když budete používat stroj pravidelně a pro rozličné práce, vyplatí se vám skutečně drahý výrobek se širokým výběrem stehů a bohatým příslušenstvím?
- Ještě před koupí bezpodmínečně prolistujte návod k obsluze zvoleného stroje a sledujte, zda je pro vás skutečně návodný, zda vám v případě „nouze“ podá pomocnou ruku.
- Patříte-li mezi začátečnice, zajistěte si při výběru šicího stroje pomoc zkušenější domácí švadlenky. Vybírejte si ze strojů, které se co nejjednodušeji obsluhují, mají perfektní návod a především dokážou šít pomalu.

Glosář

- Základem všech programů šicích strojů je **rovný a entlovací steh** (pro začistění okrajů látek). Různé užitkové stehy vznikají z kombinací rovného a entlovacího stehu (model od modelu se liší např. různými délkami a šířkami stehu; nejvíce možných variací vzniká v případě variabilního plynulého nastavování délky a šířky stehu). Overlockový steh (otevřený a uzavřený) začistuje a obšívá okraje a vytváří zvlášť pevné lemy. **Neviditelný, slepý steh** slouží pro neviditelná přišití lemu, tj. pro skryté lemování. **Elastický steh** je potřebný zejména pro pružné (roztahné) materiály, hodí se i pro začistování, zašívání a záplatování. **Ozdobné stehy**, např. grafické obrazce, obrázky, písmena slouží pro zkrášlení domácích textilií a vyšívání módních detailů.
- **Knoflíkové dírky** se jednoduše a rychle zhotoví speciální patkou. Knoflík se do ní vloží, poté stroj automaticky obšije knoflíkovou dírkou v přesné velikosti. Nenabízí-li stroj tuto funkci, musí se velikost dírky na látce vyznačit a pak obšít po jednotlivých krocích.
- **Nástavná pracovní deska** pro spodní rameno tvoří pracovní plochu, na které spočívá šitý materiál a která jej vede. Obklopuje-li deska spodní rameno ze tří stran, mají i velké objemy látky dost místa.

- **Ponorný podavač** vypíná spodní podávání látky; hodí se pro silné látky, pro štipování, pro patchwork (tj. sešívání různých tvarů látek podle vzorů) a quilting (pod názvem Quilt se rozumí zpravidla ruční prošívání a pevné spojení tří vrstev látek; vrchní látku většinou tvoří patchworková práce) a vyšívání.
- Jako **bezúdržbové šicí stroje** bývají označovány modely, které nevyžadují mazání. To však v žádném případě neznamená, že se zcela obejdou bez péče. V pravidelných intervalech se musí odstraňovat prach, nitky a chuchvalce nejenom z pouzdra cívky spodní nitě.
- Praktické je, když se šicí **mechanismus při navíjení spodní nitě** automaticky vypíná a když lze průzorem sledovat, kolik spodní nitě ještě zbývá na cívce. Mnohé modely nabízejí navíjení spodní nitě, aniž by se vrchní musela vyvléci z jehly; k navíjení dochází přímo přes jehlu. (Poznámka: tento způsob může ale navíjené nitě příliš namáhat.)

vyhoví zejména začátečnicím či handicapovaným lidem.

Naopak zoufání se ozývalo od šicího stroje Singer Curvy. Kombinace náročné mnohostrannosti, nepřehledné struktury menu a jen průměrného návodu k obsluze dostala do kolen i zkušené švadleny. Bez návodu se totiž u tohoto stroje na začátku vůbec nic nedaří.

Nedbale koncipovaný a s odstupem nejhorší je návod ke stroji Toyota Jeans JSBA21. A má další podstatné mínusy; nezvládá pomalé šití a nožní spouštěč se poměrně špatně ovládá (hlavně na začátku švu).

Šicí maratón

Test šicích strojů se nemohl obejít bez posouzení kvality jejich provedení a samozřejmě i spolehlivosti v delším časovém horizontu. Bez nepřesností v provedení se neobešel ani nejdražší model v testu, Singer Curvy; nejvýraznější byl rozestup mezi ručním kolem a krytem stroje a ostré hrany navlékače nití. Dojem z tohoto univerzálního šicího stroje kalí i to, že v příslušenství nemá patku pro neviditelný, skrytý steh. Je nezbytné si ji extra přikoupit, což je při tak vysoké ceně celého přístroje docela absurdní.

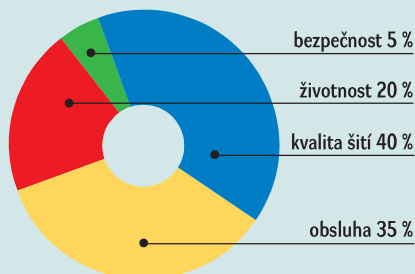
Sto hodin zátěžového testu prověřilo spolehlivost šicích strojů. Během této doby se jim dostávalo náležité péče, udržovaly se a čistily. Sledovaly se nejenom výsledky jejich práce, ale i hluk, vibrace a případné „cestování“. Ukázalo se, že u testovaných šicích strojů není spolehlivost nutně a výslovně závislá na ceně. Po skončení maratónu se znovu zopakoval šicí program, kterým se test zahajoval. Žádné velké výkyvy v původní kvalitě šití u toho kterého stroje se neobjevily. ■

Jak testujeme

podrobný postup testu šicích strojů naleznete na www.dtest.cz/sici-stroje

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení kvality šicích strojů

FEJETON

Přešíváčka

Když jsem byl malý, znamenalo vlastnictví šicího stroje – alespoň u nás na vesnici – významné postavení na společenském žebříčku. Výš už stáli jen vlastníci potahu a mlátičky, ale ti to měli nejisté, a taky v okamžiku, kdy jim to soudruzi sebrali, rázem klesli o pěkných pár příček. Šicí stroje se oproti tomu neznárodnily, pokud jste k nim teda nevlastnili žádnou námezdní pracovní sílu.

Sestra mojí babičky Marta ho měla a následkem toho mohla na vrata vyvěsit ceduli s nápisem Švadlena, což babičku strašně štvalo, protože to znamenalo nejen různé špricle na žebříku, ale taky dobrý kšeft. S Martou nemluvila patnáct let a teď s ní nemluvila ještě víc. S námi taky odmítala mluvit, dokud jí nepořídíme šicí stroj, a poněvadž při své nemluvnosti navíc odmítala i vařit škušánky, museli jsme se tím vážně zabývat. Dalo nám strašnou práci, než se nám ho podařilo ukrást.

Ani s nádhernou předválečnou mašinkou značky Singer si ovšem babička nemohla pověsit na vrata ceduli Švadlena, jelikož ničím takovým nebyla (Marta ovšem taky ne) a dvě švadleny by se ve vsi neuživily. Ale koumák děda to vyřešil a přidělil babičce titul a ceduli Přešíváčka. Hele, Anežko, zdůvodnil to geniálně, kdypak si tady na vsi potřebuje někdo dát něco ušít? Akorát před svatbou a před funusem. Kdežto přešívá se imrvére.

To byla zjevná pravda. Například u nás doma, anžto jsme byli tři sourozenci a na zdravém vzduchu

rostli jako z vody, se přešívalo od rána do večera. Ráno šla ještě ségra do školy v krásných krátkých šatečkách z německého vojenského sukna a večer už z nich měl brácha pumpky. A naopak. Podobně tomu bylo v každém druhém baráku, hodně se taky zužovalo, jak se plnily pětiletky a nebylo co jíst, kabáty se přešívaly, aby se mohly převlékat, zkrátka byla to trefa. Před vraty pořád někdo přešlapoval, i fronty se tvořily, a singrovka švitořila, div se nezavařila.

Teta Marta, která s babičkou už patnáct let nemluvila, s ní teď nemluvila ještě víc.

Bylo to fajn. Přišlo sice pár udání, ale přešití činitelé je snadno zametli pod koberec se zbytky nití – ty se špatně sháněly a musela na tom kolikrát pracovat celá rodina, jednou mě málem chytli – ale jinak to vypadalo dobře. Aspoň zvenku. Babička neměla čas na nic jiného, a to dědu, který škušánky miloval, zarmucovalo. Byl to koumák a klidas, to jo, ale když mu jednou babička na neformální dotaz v tomto směru odpověděla, aby si je uvařil sám, něco v něm vzkypělo. Možná žluč.

Popadl do pracek singrovku, vyrval ji z pantů, vyběhl ven a na návsi ji hodil do rybníka. A bylo po ptákách.

Mimochodem – historie to neví, ale děda tím pádem vymyslel a zkonstruoval první ponorný šicí stroj. Kdyby neměl vztek a dal si to patentovat, mohli jsme být všichni dodnes pod vodou. Vlastně za vodou.

● Zdeněk Rosenbaum

Čerstvé se stává vzácností

Regálům v českých obchodech čím dál víc vévodí potraviny s dlouhodobou trvanlivostí. Najít mezi nimi skutečně čerstvé je umění. Příkladem může být docela obyčejné máslo.

Posnídat k ranní kávě čerstvě upečené rohlíky s máslem není žádný přech. Ale kdo ví... I když je pečivo ještě teplé a obětavý partner nám ho spolu s kostkou másla právě přinesl z obchodu, ještě to nutně nemusí znamenat, že jsou skutečně čerstvé. Co když byly rohlíky upečené z mrazeného polotovaru a máslo před vyložením na pult leželo několik měsíců v mrazírenských boxech?

Miroslav Koberna z Potravinářské komory ČR je v daném případě neoblomný a za čerstvé už je nepovažuje. Pod čerstvými potravinami si představuje pouze takové, které doputovaly ke spotřebiteli nejkratší cestou hned po ukončení výroby.

„Výživová hodnota potravin, připravených z mrazených polotovarů, je vždy nižší, než když jsou suroviny čerstvé,“ upozorňuje. Není to jen pečivo, ale také maso a ryby nebo ovoce a zelenina. Háček je v tom, že do zákulisí pekařské výroby spotřebitelé nevidí. To samé jsou sklady s masem a zeleninou.

Když má mrkev nebo petržel zelený chrást, odhadne zákazník čerstvost zeleniny celkem snadno. Ale poznat, jak dlouho ležela třeba jablka v chladírnách, si troufne jen odborník a nejspíš se neobejde bez dodacích listů. Stejně je to s masem. V neprodyšně uzavřených balíčcích vypadá bezchybně. Ale kdo ví, zda bylo naporcováno z čerstvě poraženého kusu nebo ze zmrazených půlek, které k nám putovaly přes půl zeměkoule?

Změny značení se chystají

Miroslav Koberna, který je v Potravinářské komoře ředitelem pro programování a strategii, hodlá prosadit změnu v označování potravin. Spolu s odborníky chce stanovit laboratorní prototypy čerstvých potravin a tyto standardy promítnout do vyhlášek.

Definovat čerstvost potravin zákonnými normami je nepochybně užitečná věc, ale i když se takové rozhodnutí podaří prosadit, nějakou dobu to potrvá. Koberna připomíná, že slovo čerstvý se v čes-

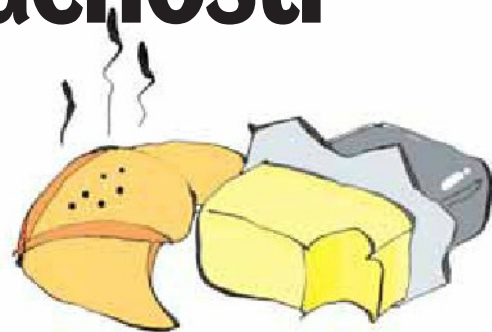
kých potravinářských vyhláškách vyskytuje už dnes, i když je pravdou, že počet takových výrobků lze spočítat na prstech jedné ruky. Předně to jsou čerstvá vejce, jejichž minimální trvanlivost je 28 dní od snůšky a naposledy se smí prodávat týden před vypršením této lhůty. Dalším výrobkem je čerstvý sýr, definovaný jako nezražený sýr tepelně neošetřený po prokysání. Má krátkou trvanlivost, ale její oficiálně stanovenou délku jsme v žádných předpisech nenašli. Třetici uzavírá čerstvé máslo.

Podle vyhlášky 77/2003 o mléku a mléčných výrobcích smí být názvem čerstvé označeno jen máslo s dobou spotřeby dvacet dnů od výroby. Při nákupu se proto vyplatí věnovat pozornost tomu, co je napsáno na obalu. Kámen úrazu je v tom, že najít ono kýžené čerstvé máslo v obchodech je docela umění.

Co je ve vyhlášce, není na pultech

V regálech je másla dost, dokonce od různých výrobců, jen nápis čerstvé abychom na něm hledali za bílého dne s lucernou. Vozí se k nám zahraniční máslo, které má trvanlivost až tři měsíce. Obchodníkům to vyhovuje, protože ho musejí tak rychle stahovat z pultů.

V mléčném tuku probíhají chemické změny a ten při takto dlouhém skladování může oxidovat, což se pak pozná na vzhledu i chuti. Povrch másla je lehce lojovitý a chuť natrpklá. Potvrdilo se to, když mlékárenský svaz spolu s odborní-

ky Vysoké školy chemicko-technologické v Praze nakoupili v českých obchodech máslo od různých výrobců a nechali ho testovat.

Zakopaný pes tkví v tom, že jsou české normy přísnější než unijní. Čerstvé máslo v legislativě EU nenajdeme. Máslo bez přívlastku čerstvé má prodlouženou trvanlivost, což ale znamená i to, že mohlo být před vyskladněním do prodeje v mrazírnách. I když se mu z hygienického hlediska nedá v takovém případě nic vytknout, přesto po rozmrazení není tak prvotřídní, jako čerstvé. Čeští výrobci se unijním zvyklostem přizpůsobují, protože je k prodloužené trvanlivosti nutí obchodní řetězce. Kdo se nepřizpůsobí, neprodá.

Stolní leda do buchet

Třetím druhem másla podle domácí vyhlášky je máslo s označením stolní. Může být v mrazírnách uskladněno až dva roky při teplotě mínus 18 stupňů a nižší. To se smí prodávat do 21 dnů od rozmrazení. Musí být na něm jak datum výroby, tak

Detektor prošlého masa

Hygienické kontroly občas objeví na pultech nebo ve skladech maso s prošlou trvanlivostí, zatím však neexistuje způsob, jak ho rychle rozpoznat. Němečtí vědci našli řešení.

Vregálu vypadá maso čerstvé, ale může to být klamný dojem. Dokonce i potravinářští inspektoři, kteří mají při kontrolách k dispozici špičkové analytické přístroje, se mohou u masa spoléhat pouze na svůj čich a zrak. A někdy ani to ne, protože přestálé maso, zvláště po předchozích „úpravách“ octem nebo oxidem uhličitým, ne vždy prozradí barva a zápach. Pak není divu, že i ve státech s přísným hygienickým dozorem občas vypukne skandál při odhalení machinací s paděláním průvodní

dokumentace masa nebo s přelepováním štítků s prošlou trvanlivostí.

Když nic nepoznají profesionálové, co teprve běžný spotřebitel? Jak zjistit, zda tři dny starý kousek již lehce zavánějíci hovězí patří ještě na pekáč nebo do odpadkového koše? Východisko hledali němečtí odborníci z Technické univerzity v Chemnitzu a zřejmě trefili do černého. Vynalezli technologii, která umožňuje odlišit skutečně čerstvé maso od toho, které jako čerstvé jen vypadá.

Základem technologie, která rozpozná maso různých druhů hospodářských zvířat i jeho stáří, je tzv. impedanční spektroskopie. Impedance, jinak také zdánlivý odpor, je metoda, využívaná ke zkoušce materiálů už delší dobu. Aplikuje se při zjišťování stavu akumulátorů, prověřování koroze apod., ale u masa to ještě nikdo nezkoušel.

Jak to vidí Brusel

Máslo je výrobek s obsahem nejméně 80 procent mléčného tuku. (V Česku je to 82 procent – pozn. redakce.)
Třičtvrtěčné máslo ho obsahuje 60 až 62 procent.
Polotučné máslo ho má 39 až 41 procent.

datum spotřeby. Kvůli nepříjemnému odeuru a nažluklosti je vhodné do pečení. Na pultech se hledá obtížně, protože ho odebírají hlavně pekaři a další výrobci potravin. Mrazírenské stolní máslo pochází ze strategických rezerv, které si vytváří každý stát a pravidelně je obměňuje.

Na trhu se mrazírenské stolní máslo objevuje nárazově ve vlnách. Evropská unie má v současnosti na zásobách asi 70 tisíc tun zmrazeného másla z přebytků

Aby univerzitní výzkumníci určili stáří masa, pouštějí do něj slabý střídavý proud různé frekvence a měří elektrickou vodivost vzorku. Na tomto základě sestavují grafy jeho zdánlivého odporu v závislosti na frekvenci proudu. Protože se buněčná struktura masa v průběhu skladování mění, mění se i jeho elektrické charakteristiky. Změny jsou vyvolány postupným narušováním buněčných membrán. V důsledku toho se mění i podmínky průchodu elektronů a iontů uvnitř masa. Buněčné membrány slouží

mléka, aby stabilizovala trh. Když o něj nebude zájem v Evropě, Brusel ho před vypršením použitelnosti věnuje na charitativní účely.

Přebytků másla se každý stát chce zbavit, protože dlouhodobé skladování je nákladné. Na českém trhu tak najdeme třeba máslo z Belgie. Rozdílný pohled unijní a české legislativy občas vede ke konfliktům. V jednom případě skončila kontroverzní dodávka belgického másla až u Nejvyššího správního soudu. Kontrolori Státní zemědělské a potravinářské inspekce našli v pražském Tesco zásilky belgického másla s trvanlivostí minimálně 48 až 69 dní. Na původním obalu byla

ly jako překážka na jejich cestě, takže postupným narušováním buněčných membrán impedance masa klesá a jeho elektrická vodivost stoupá.

Změřit všechny hodnoty procesu postupného rozkladu masa trvalo univerzitě čtyři měsíce. V jejich průběhu výzkumníci sestavili více než 15 tisíc grafů. Analýza těchto údajů by měla vést ke stanovení norem, jejichž překročení by dokazovalo nevhodnost masa pro konzumaci. Tyto ukazatele by se pak zanesly do paměti detektorů čerstvosti masných výrobků. Profesor Olfa Kannon ujišťuje, že na rozdíl od obřího přístroje v laboratoři by se detektory mohly vejít do kapsy. Univerzita má přístroj s univerzálním využitím, avšak pro detektor masa by stačila jen úzká škála frekvencí. Šlo by o kompaktní mikroprocesorové detektory, navíc nepříliš drahé. Přístroje by si v budoucnu mohli koupit i sami spotřebitelé a používat je v supermarketech. A to nejen k zjišťování čerstvosti masa, ale i jiných potravin, například sýrů.

Není máslo jako máslo

Čerstvé máslo: máslo do 20 dnů od data výroby.

Máslo: mléčný výrobek, obsahující výhradně mléčný tuk ve formě emulze a vody.

Stolní máslo: máslo skladované nejdéle 24 měsíců od data výroby při teplotách mínus 18 stupňů Celsia a nižších.

Pomazánkové máslo: mléčný výrobek ze zakysané smetany, obohacené sušeným mlékem nebo sušeným podmáslem, obsahujícím nejméně 31 hmotnostních procent mléčného tuku a nejméně 42 hmotnostních procent sušiny.

Zdroj: Vyhláška 77/2003, kterou se stanoví požadavky pro mléko a mléčné výrobky, mražené krémy a jedlé tuky a oleje

nalepena česká etiketa s označením čerstvé máslo. Spor z roku 2007 se vlekl až do loňského léta, kdy Nejvyšší správní soud definitivně rozhodl, že Tesco chybovalo, když máslo označilo jako čerstvé.

Datum výroby zatím tabu

Jiří Štětina z Ústavu technologie mléka a tuků Vysoké školy chemicko-technologické v Praze má po ruce ještě elegantnější řešení, jímž by se pohnuly ledy. Vše by se vyřešilo tím, že by mlékaři začali na obalu uvádět datum výroby másla. Až soud totiž uvádí jen datum jeho spotřeby. Zákazníci se pak sami rozhodnou, čemu dají přednost.

Štětina vysvětlil, že současné hygienické podmínky v českých krávinech se proti minulosti podstatně zlepšily, takže zpracovatelé mléka mohou s čistým svědomím zajistit máslo trvanlivost dvakrát delší než zmíněných 20 dnů. Současně však potvrzuje, že vlastnosti másla se s prodloužením jeho trvanlivosti zhoršují, už nemá tak příjemnou chuť, vůni i vzhled.

Ještě než český návrh mléčného balíčku doputuje do Bruselu, čeká nás v Evropské komisi jiný spor. V tomto případě kvůli máslu pomazánkovému. Vše se vleče už pět let. Podle bruselských norem by měly označení máslo nést jen výrobky s podílem mléčného tuku nad 39 procent. Naše pomazánkové ho však má jen 31 procent.

Nestačilo by podíl tuku prostě zvýšit tak, aby se do unijních norem vešlo? Jiří Štětina to považuje za nereálné. Pomazánkové máslo se vyrábí ze zakysané smetany jinou technologií než běžné máslo. Na Slovensku se konfliktu s Evropskou komisí vyhnuli tím, že výrobek z dob společného státu přejmenovali na „nátierku“. Změně názvu se zřejmě nevyhne ani Česko.

● Alice Pěnkavová

Život bez kazu

Jak si zajistit život bez kazu? Pojištění, které by krylo riziko „zkaženého života“, bohužel neexistuje. Což je možná dobře, protože kdybychom spoléhali na to, že zbohatneme, když si pokazíme život, byl by svět jistě hodně smutným místem k přebývání. Netřeba ale černých představ, pojišťovny by učinily tolik výluk z pojistného plnění, že by na ně téměř nikdo nedosáhl! Proto se podívejme na rizika nemoci a úrazu, na která se připravit můžeme.

Existují dvě velké skupiny rizik. První je spjatá s vaším majetkem, druhá s vašimi příjmy. Majetek mohou ohrožovat zvláště zničení či krádež. Příjem zejména nezaměstnanost, dlouhodobá nemoc (pro někoho i krátkodobá), úraz, invalidita a smrt. Kvalitní finanční poradce s vámi dokáže projít veškerá rizika, která může život přinést.

V tomto dílu našeho finančního seriálu o pojištění se zaměříme na rizika spojená se snížením či ztrátou příjmu právě v důsledku nemoci či úrazu. Projdeme si

několik praktických a užitečných rad, které vám pomohou k „životu v bavlne“ se přiblížit.

Čím začít úvahu?

Každá úvaha by měla začít analýzou konkrétní životní situace konkrétního člověka. A hledáním odpovědi na otázku: „Co by jednotlivé životní situace znamenaly pro mě a mé blízké, kdyby nastaly?“ A podle toho je řešit. Různé odpovědi by jistě poskytl člověk, na kterém jsou existenčně závislé další osoby, solitér, člověk bohatý, chudý... Rolí kvalitního finančního poradce je, aby s vámi všechny okolnosti rizik probral a pomohl vám najít odpověď – a to právě tu vaši.

POZOR: Pokud s vámi poradce jedná tak, že nabízí jednotlivé produkty, aniž by s vámi podrobně prošel vaši životní situaci, bude to nejspíše prodejce pojistek, nikoli poradce.

RADA: Velice pečlivě zvažujte představené balíčky. Obvykle vám pojištění

prodáží, protože chrání i to, co nepotřebujete.

Způsoby ochrany

Částečnou ochranu představuje státní systém nemocenského a důchodového pojištění. Přibližnou výši dávek si může každý sám propočítat na kalkulačkách uvedených na www.cssz.cz. Tato ochrana je však nízká. A proto pro případy, které jste si pro sebe zvolili (buď sami, nebo ve spolupráci s finančním poradcem), je vhodné zajistit si dodatečnou ochranu.

Existují dvě cesty. Ta první je vytvoření si vlastního finančního polštáře, ze kterého by se hradily neočekávané výdaje, při kterých by spotřebitel přišel o příjem (nemoc, úraz, krátkodobá nezaměstnanost aj.)

RADA: Na méně finančně náročná rizika, kterými jsou například riziko pracovní neschopnosti nebo riziko trvalých následků, je možné připravit se finanční rezervou, čímž byste mohli ušetřit na placeném pojistném. Doporučovaná ochrana pro tuto cestu „samopojištění“

Jaká rizika nemoc a úraz přináší?

Podívejte se v tabulce na přehledný výčet rizik spjatých s nemocí či úrazem, které by vás mohly potkat. Jejich dopady na sebe a své blízké si pak bude moci každý sám snadno představit a promyslet.

Uvedené situace mohou vést ke snížení vašeho pravidelného příjmu, čím by – v případě, že nemáte finanční rezervu – mohla nastat situace, že nebudete schopni hradit ani své běžné výdaje. Snadno se tak můžete dostat do spirály, která by vás táhla ke dnu.

RIZIKO NEMOCI A ÚRAZU A STÁTEM POSKYTOVANÁ OCHRANA

	Riziko	Státní garance a ochrana
Úraz	bez pracovní neschopnosti	x
	s krátkodobou pracovní neschopností	nemocenská dávka
	s dlouhodobou pracovní neschopností	nemocenská dávka
	s trvalými následky bez invalidity	x
	s trvalými následky – invalidita 1. stupně	invalidní důchod
	s trvalými následky – invalidita 2. stupně	invalidní důchod
	s trvalými následky – invalidita 3. stupně	invalidní důchod
Nemoc	smrt v důsledku úrazu	x
	bez pracovní neschopnosti	x
	s krátkodobou pracovní neschopností	nemocenská dávka
	s dlouhodobou pracovní neschopností	nemocenská dávka
	s trvalými následky bez invalidity	x
	s trvalými následky – invalidita 1. stupně	invalidní důchod
	s trvalými následky – invalidita 2. stupně	invalidní důchod
	s trvalými následky – invalidita 3. stupně	invalidní důchod
	smrt v důsledku nemoci	x

se pohybuje okolo 12násobku vašich nutných měsíčních výdajů.

Druhou cestou je pojištění. Za to, že pravidelně platíte pojistné, pojišťovna na sebe přebírá rizika, na kterých se v pojistné smlouvě vzájemně dohodnete. Ale

tady pozor, v pojistné smlouvě se mohou skrývat podstatná úskalí. Je důležité, abyste správně pochopili, které riziko sjednaná pojistka skutečně kryje a nač se nevztahuje. Pojišťovny si totiž vyhrazují v přesně stanovených případech, které jsou vyjmenované v pojistné smlouvě, dávku nevyplatit (těmto případům se říká výluky z pojistného plnění).

RADA: Než si pojištění sjednáte, přečtěte si pořádně pojistnou smlouvu a nechte si od finančního poradce podrobně vysvětlit, co obnáší sjednané pojištění, tedy co skutečně kryje a jak probíhá výplata, kterou byste od pojišťovny dostali, kdyby situace nastala. Zeptejte se také na případy, při kterých pojišťovna neplní, tzv. výluky z pojistného plnění.

Dopady rizik na příjem

Rizika mohou mít na vás dvojí vliv: v jejich důsledku vám poklesne příjem z výdělečné činnosti a zároveň se mohou zvýšit vaše náklady spjaté s jejich řešením. Čeho konkrétně se rizika mohou týkat a na jaké jejich dopady se můžete připravit...

- snížení příjmu v pracovní neschopnosti
- zvýšení nákladů spjatých s léčbou
- náklady na pobyt v nemocnici
- tělesné poškození přechodného charakteru
- trvalé následky nemoci či úrazu
- schopnost splácet úvěr
- invalidita
- smrt

Připomněli jsme vám rizika, která vás mohou potkat v oblasti nemoci a úrazu, a poskytli základní rady. Příště si projdeme konkrétní způsoby ochrany a upozorníme na podstatná úskalí, která se za nimi skrývají. Poradíme, jak pojištění nastavit, aby vás skutečně chránilo, a zároveň jste zbytečně nepřepláceli.

Nezapomínejte na to, že pojištění je jen určité jištění pro případ nepříznivého vývoje, nic více.

- Petr Kika, člen think-tanku TANK

Dioxiny kolem nás

Německá aféra s kontaminovaným krmivem, vejci, drůbežím, vepřovým, která okrajově zasáhla i nás, nabourala důvěru spotřebitelů v bezpečné potraviny. Testu-hodného jednání se dopustila firma Harles a Jentzsch, která z Nizozemska dovezla technický olej, který následně prodala společnosti SAFU Zörbig. Ta olej použila pro výrobu krmného tuku, který dodala pětadvaceti výrobcům kompletních krmných směsí. Ačkoliv dioxiny v potravinách plnily po několik dnů stránky novin, nikde naplno nezaznělo, že jsme s nimi ve styku den co den. Jejich zdrojem je vzduch, voda, půda. Dioxiny do životního prostředí zanesl a zanáší člověk svojí činností a setrvávající nezodpovědností.

Obecně o dioxinech

Termínem „dioxiny“ se označují dvě skupiny chemických sloučenin, do nichž spadá 75 polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů a 135 dibenzofuranů s velice rozdílnou toxicitou pro živé organismy. Jejich společnou vlastností je nízká rozpustnost ve vodě a naopak vysoká rozpustnost v organických rozpouštědlech, schopnost bioakumulace ukládáním v tukové složce organismů a značná chemická stálost v prostředí. Dioxiny, na rozdíl od polychlorovaných bifenyly, nebyly nikdy vyráběny (s výjimkou pro vědecké účely) a jsou tak nežádoucím ved-

lejším produktem výroby některých herbicidů, polychlorovaných bifenyly (PCB), chlorovaných látek aj.

Jejich přítomnost ve stopových množstvích lze prokázat v mnoha složkách životního prostředí (vzduch, půda, voda, živé organismy) na celém světě. Kromě procesů spalování se dostávají dioxiny do prostředí prostřednictvím metalurgické výroby jako emise cementárenských pecí, výrobou pesticidů a chlorovaných chemických látek, výrobou PVC, bělením celulózy chlorem, automobilovou dopravou či spalováním zvláště hnědého uhlí v domácnostech.

Význam dioxinů v životním prostředí není dán pouze jejich mimořádnou nebezpečností, ale i skutečností, že všechny ostatní chlorované látky se při likvidaci spalováním částečně přeměňují na dioxiny. Dioxiny jsou sice na jedné straně označovány za nejtoxičtější látky uvolňované lidskou činností do životního prostředí, na druhé straně však není popsán případ smrtelné otravy člověka.

Kontaminovaný vzduch

Jedovaté dioxiny nejsou pro náš organismus neznámými látkami. Vzhledem k tomu, že vznikají jako vedlejší produkt nedokonalého spalování, jsou ve stopovém množství přítomny ve vzduchu, který celý život dýcháme. Ještě o něco vyšším množstvím dioxinů zatěžují svůj organismus kuřáci, neboť tyto látky jsou přítomny v cigaretovém kouři. Vznikají

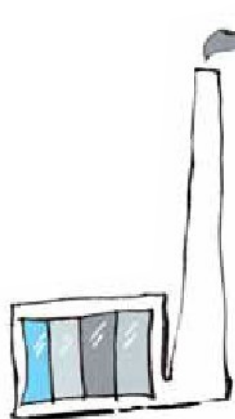

ale také při mnohem nevinnějších nebo nevyhnutelných událostech, jako je grilování, posezení u táboráku, při požáru, lokálním topení, spalování odpadů a sopečné činnosti.

Ačkoli dioxiny ve vzduchu jsou realitou a ačkoli jde často o velmi toxické látky, jsou pro lidský organismus mnohem nebezpečnější jiné látky, které stejně jako dioxiny vzduch obsahuje. To potvrzují i úředníci z ministerstva životního prostředí, které jistě nelze podezírat z toho, že problémy se znečištěním vzduchu v ČR zlehčují.

Oproti dioxinům má na náš organismus mnohem větší vliv takzvaný poléťavý prach (situace posledních týdnů zejména na Ostravsku) a polycyklické aromatické uhlovodíky, které také vznikají při spalování látek všeho druhu, například pneumatik; do vzduchu se ale také do-

Limity dioxinů

(v pikogramech na gram tuku;
1 pikogram = jedna biliontina gramu)

	suma dioxinů	suma dioxinů + PCB s dioxinovým efektem
vepřové maso	1,0	1,5
drůbeží maso	2,0	4,0
vejce	3,0	6,0

Zdroj: Státní veterinární správa ČR

Dioxiny

Vznikají jako vedlejší produkty

... při výrobě

- pesticidů
- polychlorovaných bifenyly
- chlorovaných látek
- chlórů
- bělení celulózy chlórem

... při spalování

- organických sloučenin obsahujících chlór; požáry skládek komunálního odpadu
- hnědého uhlí a zejména plastového odpadu v lokálních topeništích
- v metalurgii

... další zdroje

- sopečná činnost
- automobilová doprava
- grilování
- používání přepáleného rostlinného oleje
- kouření

Likvidují se v moderních spalovnách při teplotách nad 800 stupňů Celsia.

Negativně působí na imunitu a nervovou soustavu člověka. Některé z dioxinů se považují za teratogenní a karcinogenní.

stávají používáním nekvalitních pneumatik. A stejně jako dioxiny mají karcinogenní účinek. To, že je jejich vliv na naše zdraví v porovnání s dioxiny větší, je dáno větším množstvím těchto látek v ovzduší.

Účinky na člověka

Pokud je člověk krátkodobě vystaven vysokým dávkám dioxinů, vyvolají tyto látky kožní změny jako chlorakné, tmavé skvrny na kůži a poškození jater. Mediálně známý je v této souvislosti údajný pokus o otravu ukrajinského prezidenta Viktora Juščenka a jeho zohyzdění tvář. Mohly za to údajně dioxiny. Nicméně – nezemřel. Při dosud největším skandálu s dioxinovými vejci (Belgie 1999) obsahovalo jedno vejce 5000 pikogramů polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů a dibenzofuranů. A k otravě prezidenta Juščenka bylo údajně použito tolik dioxinů, jakoby naráz snědl asi 200 milionů takto kontaminovaných vajec.

Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) je pro dioxiny akceptovatelná

denní dávka ze všech zdrojů jeden až čtyři pikogramy na kilogram tělesné váhy člověka. To znamená, že pro člověka vážícího 70 kilogramů činí akceptovatelná dávka 70 až 280 pikogramů dioxinů

na den. Opatrnost je ale

samozřejmě na místě včetně on-line kontrol procesů výroby potravin „od vidlí po vidličku“, jak říkají dozorové orgány.

Nohama na zemi

Žijeme v kontaminovaném prostředí, nejen co se týká vzduchu. Částečná, ale pod kontrolou držená kontaminace potravin je proto realitou, před kterou neutečeme. O to horší ale je, když se zbytečně dostanou do potravin kontaminanty chladným kalkulem či lidským selháním. Dodejme, že na současně dioxinové kauze se vedle výrobců „podepsaly“ i německé orgány, které zveřejnily svá zjištění pozdě.

O našem zdraví zdaleka nerozhoduje jen konzumace potravin, ale zejména celkový životní styl, množství stresu, genetické dispozice. Pouze potraviny, a to ani ne ty se stopovým, tedy podlimitním obsahem dioxinů, za naše zdravotní problémy nemohou.

● Petr Havel

Jak odolat trikům a manipulaci pouličních prodejců

„Dobrý den, mám pro vás dárek.“ Hezká slečna vám nacpe do ruky taštičku se šampónem. „Měl byste to komu dát? Přítelkyni, mamince... Super, tak k tomu dostanete zdarma také kondicionér, krém na ruce, tělový krém, tělový peeling.“ Přidává do taštičky další kosmetiku. „Líbí se vám to? Všechno dostanete zdarma, pokud si u nás zakoupíte tento parfém. Dnes výjimečně za skvělou cenu 1500 korun.“ A je to jasné. Nic jste nedostali zadarmo, všechno jste zaplatili v ceně parfému. To vám ale dojde až mnohem a mnohem později...

Pokud se pohybujete často ve městě nebo v nákupních centrech, můžete si být jistí, že vás zastaví pouliční prodejce. Je-li šikovný, odcházíte se zbožím, které nepotřebujete, a samozřejmě o pár stovek lehčí. A dáte-li mu neprozřetelně svoje telefonní číslo, jen tak lehce se ho už nezbavíte.

Pouliční prodejci jsou velmi dobře vycvičeni na „rychlý“ prodej, takže nestihnete ani napočítat do pěti a již na vás vybalí fantastickou nabídku, která se v daném okamžiku těžko odmítá. Chcete-li šetřit peníze, tak se s pouličním prodejcem vůbec nepouštějte do řeči. V opačném případě uváznete v síti, neboť jeho triky i nátlak jsou často tak silné, že se ani nezmůžete říci „ne“.

Každý prodejce má za prodaný výrobek nebo službu provizi. Provize jsou do-

cela vysoké a jejich výši samozřejmě odpovídá motivace prodejce. Nelze se tedy divit tomu, že jsou pouliční prodejci čím dál tím víc agresivnější. Jdou s vámi dlouhý kus cesty, snaží se vás zastavit, chytají vás za rukáv, flirtují, pokřikují. Jde jim pouze a jenom o to, aby prodali co nejvíce výrobků a je jim jedno jak.

Náchylní na koupi a manipulaci jsme všichni. Někdo méně, někdo více, velmi ohroženou skupinou jsou starší lidé. Často jsme náchylnější podlehnout manipulaci v době psychické krize nebo nemoci. Jednoduše, když jsme nějakým způsobem oslabeni. Na jaké triky pouličních prodejců bychom měli být připraveni?

„Mám tady poslední čtyři kusy.“ Velmi častý trik prodejců, kterým ve vás

chtějí vyvolat pocit, že zboží se velmi dobře prodává a že je ho nedostatek.

„Jenom dnes si můžete toto zboží zakoupit za skvělou cenu.“ A následuje, že v Německu tento výrobek stojí dvacet tisíc, kdežto vy si ho můžete teď hned koupit za necelých pět tisíc. Stačí složit zálohu a podepsat smlouvu a večer už vám zboží přivezou domů. Manipulace cenou a časem je dalším častým trikem pouličních prodejců. Někdy prodejce, pokud jde o cenu, „mlží“ a sdělí ji až v okamžiku, kdy si je jistý, že máte o výrobek zájem. Stává se také, že uvede jen cenu částecnou a ta konečná se nakonec vyšplhá na dvoj či trojnásobek.

„Tak vynikající kvalitu nikde jinde nenajdete.“ Výrobky, které se prodávají v rámci pouličního prodeje, jsou nekvalitní nebo případně je jejich kvalita stejná jako u výrobků, které zakoupíte mnohem levněji v obchodech. Pokud je chce prodejce prodat, musí ve vás vyvolat pocit, že se jedná o zboží, které nikde jinde neseženete. Jejich argumentace je založena na lžích, které prokouknete v okamžiku, kdy je již pozdě.

● Zuzana Škodová

Sebeobrana

Pouliční prodejci po oslovení využívají naši nerozhodnost, zda naslouchat či jít dál, snaží se vytvářet příjemnou atmosféru, jemně flirtují, aby nás upoutali. Braňte se, abyste zbytečně nepřišli

(nejenom)
o peníze.
Jak?

Vyhnete se jim. Nejjednodušší způsob, jak se s nimi vůbec nedostat do kontaktu. Zpravidla je vidíte již z dálky, takže stačí udělat větší oblouček.

Nekomunikujte. Nemůžete-li se prodejci vyhnout, mlčte a jděte dál svou cestou. Nevidíte, neslyšíte, nenavazujete oční kontakt. Lepší je být nezdvořilý než lehčí o několik stovek.

Opakujte „ne“. Je-li prodejce neodbytný a chytá vás třeba za rukáv, dejte najevo nesouhlas, použijte slůvko „ne“ nebo větu „Nemám zájem“. Na jakoukoliv další větu, kterou prodejce pronese, opakujte jenom: „Ne, nemám zájem“. V psychologii se tento způsob odmítání nazývá „porouchaná gramofonová deska“.

Nebudte zvědaví. Nejčastějším důvodem, proč naletíte a necháte se zvíkat, je zvědavost, co by nám dotyčný mohl nabídnout. Popřemýšlejte, kdy jste viděli pouličního prodejce

nabízet něco skutečně zajímavého a hodnotného. Asi si ani nevzpomenete. **Nedávejte na sebe kontakt.** Pokud jste se již dali do řeči s prodejcem a chce po vás kontakt, odmítněte a nabídněte mu, aby naopak on vám dal na sebe spojení pro případ, že byste v budoucnu chtěli od něj něco koupit.

Nic nepodepisujte. Dealři často nutí zavázat se ke koupi dražšího zboží hned, snaží se využít impulzivního jednání. Vědí, že kdyby vám nechali čas na rozmyšlenou, z koupě by zřejmě sešlo. Budou-li vás nutit podepsat na místě smlouvu, odmítněte.

Pokud vám případně

neumožní vzít si smlouvu domů k přečtení, víte, s kým máte tu čest a rychle se rozlučte.

Konzervovaná játra z tresek ulovených v Baltském moři a zpracovávaných polskými výrobci nemají dobrou pověst. Příliš často se objevují ve varovných hlášeních s tím, že nejsou vhodná ke konzumaci. Důvodem je nadlimitní obsah toxických dioxinů a polychlorovaných bifenyků.

Poslední velký záchyt nevyhovujících tresčích jater z Polska, která pronikla na český trh, se podařil Státní zemědělské a potravinářské inspekci v červenci loňského roku. Varovala před výrobky značek Albert Quality (Nekton-Vrňata), Dle Gusta (Hamé), Five Star (ND Impex), Giana (Gaston) a Nekton (Nekton-Vrňata).

Na jaře 2009 odhalila Státní veterinární správa na trhu jednu závadnou šarži polských tresčích jater. Častěji jsou však při kontrolách zastavovány zásilky „obohacené“ o dioxiny a polychlorované bifenyly přímo ve skladech příjemců, aniž by tedy vstoupily do tržní sítě; takové zásilky se buď vracejí zpět dodavatelům do země původu, nebo jsou u nás neškodně odstraněny v asanačním podniku. Informace o nevyhovujících potravinářských výrobcích se odesílají do evropského systému RASFF, aby byly varovány ostatní členské státy EU, a samozřejmě je i přímo informována kompetentní autorita v zemi, odkud závadný výrobek pochází.

Stoka Evropy

Takové nelichotivé označení si vysloužilo Baltské moře. Jeho zamoření jde na vrub industrializovaným zemím a zemím s intenzivním zemědělstvím. Největší podíl na stavu Baltu má bývalý Sovětský svaz

a země bývalého východního bloku; neexistence ekologických pravidel umožňovala vypouštět odpady jak průmyslové, tak komunální do vodních toků ústících do moře a samozřejmě i přímo do moře.

Znečištění Baltu se začalo vážněji projevovat v šedesátých letech minulého století, vzrůstalo a bohužel stále vzrůstá. Vedle odpadů, které v něm končí, dostalo smrtící ránu v roce 2003. Z potopené čínské nákladní loď Fu Shan Hai skončilo v jeho vodách 66 tisíc tun umělých hnojiv a 1600 tun nafty, byť následně částečně odčerpané. Další zátěž Baltu se váže

k intenzivní lodní dopravě; uvádí se, že dánskými úžinami ročně proplová cca 160 tisíc lodí.

Baltské moře má několik nevýhod. Je poměrně mělké, udávaná průměrná hloubka je cca 50 až 60 metrů, největší 459 metrů. Teplota jeho vod je nízká, což vede k extrémně pomalému odbourávání chemikálií. A hlavně – obtížné se přirozeně čistí, neboť s otevřeným Atlantským oceánem je Balt jen úzce spojen, takže nedochází k žádné výrazné výměně vody. Odhaduje se, že Baltické moře by se mohlo uzdravit tak za 35 let za předpokladu, že nebude dále znečišťováno.

Živočiškové žijící v Baltském moři jsou kontaminovány. Taková je skutečnost. Z ní vyplývá i poučení – zajímat se o to, odkud ryby a produkty z nich pocházejí, aby se vyloučila zbytečná toxická zátěž vlastního organismu.

Opět Giana

Od nálezu nevyhovujících polských tresčích jater uplynulo půl roku. A protože se v mezidobí neobjevila žádná další varovná hlášení, rozhodli jsme se udělat test tresčích jater, zda na ně spotřebitelé již bez obav mohou vsadit.

První náš poznatek se vázal k šíři nabídky. Není příliš velká, stěžejí jsme dali dohromady osm výrobků. Dalším poznatkem je, že na trhu dominuje značka Giana, zastoupena v testu třemi výrobky.

Riziko přetrvává

Trojlístek pro zdraví

Tresčí játra, zpravidla konzervovaná v oleji, jsou pro mnohé oblíbenou delikatesou. Jak je to však s jejich vlivem na lidské zdraví, představují pro nás v tomto směru nějaký přínos? Odpověď je samozřejmě ano. Tresčí játra obsahují zejména...

Vitamin A: má příznivé účinky na proces vidění, podílí se na růstu epitelových buněk a ovlivňuje činnost pohlavních žláz. Nedostatek vitamínu A se projevuje nejprve suchostí a loupáním kůže, lámavostí nehtů, postupně dochází k poškození rohovky, v nejhorším případě i k oslepnutí. V ledvinách se snáze tvoří kameny, poruchy střevní výstelky mohou způsobit průjemy

Vitamin D: lidé, kteří se nevyhýbají slunečnímu záření, obvykle nedostatkem tohoto vitamínu netrpí. Ohroženou skupinu tvoří zejména malé děti a staří lidé. U dětí vede nedostatek vitamínu D k rachitidě, která se projevuje deformacemi kostí, u dospělých k osteomalacii, charakterizovanou demineralizací a restrukturalizací již vyvinutých kostí.

Omega-3 nenasycené mastné kyseliny: vysoce prospěšné látky, obsažené zejména v tuku mořských ryb, nad jejichž nedostatečným příjmem v naší populaci běduje nejméně odborníci. Jejich příjem je významný i u budoucích matek již v období těhotenství, protože dostatečné pokrytí potřeby omega-3 kyselin v průběhu těhotenství má pozitivní vliv na řadu zdravotních i kognitivních aspektů dítěte. Krom toho hrají omega-3 nenasycené mastné kyseliny úlohu v řadě dalších zdravotních faktorů. Vykazují například pozitivní vliv na srdce a cévy, klouby, mozkové funkce, imunitní systém a mimo jiné snižují i riziko rozvoje atopických ekzémů či astmatu u dětí.

Tresčí játra pocházející od spolehlivého výrobce jsou vhodným zpestřením jídelníčku a jsou v mnoha aspektech prospěšná lidskému zdraví, včetně dětské části populace. Jejich konzumace by však neměla mít každodenní či nadměrný charakter.

Pouze jedna tresčí játra pocházela z Polska, ostatní z Islandu a Norska. Že by příznivý důsledek zvýšených kontrol?

Náš test se zaměřil pouze na obsah toxických dioxinů a polychlorovaných bifenylů s dioxinovým efektem. S dioxiny jste se již mohli seznámit v samostatném článku, který jsme jim věnovali. Polychlorované bifenyly (PCB) v minulosti sloužily k výrobě tiskařských barev, impregnačních materiálů, barev, lepidel, aditiv do cementů a omítek, pesticidů, těžkých olejů, balicích papírů atd., v současné době se používají v uzavřených systémech, např. jako chladicí kapaliny v transformátorech, dielektrické kapaliny v kondenzátorech, dále jako teplotnosné antikorozi hydraulické kapaliny v důlních zařízeních a vakuových pumpách atd. V roce 1978 doporučila Mezinárodní agentura pro výzkum rakoviny, aby se s PCB zacházelo jako s látkami karcinogenními a teratogenními.

Nadlimitní obsah toxických látek jsme našli pouze v jednom výrobku – Giana, tresčí játra ve vlastním oleji (trvanlivost do 31.12.2013), země původu Polsko. Takže opět polský výrobce a tresky ulovené v Baltském moři. Pro jistotu uvádíme, že uvedená játra nepředstavují akutní riziko pro zdraví, pro konzumaci jsou však naprosto nevhodná.

A protože ani oceánské vody nejsou prosty toxických látek, stopy dioxinů a polychlorovaných bifenylů vykazují i ostatní testované výrobky. Z pohledu

denního příjmu člověka se jedná o zanedbatelné množství (tresčí játra navíc nepatří mezi každodenní potraviny), které je vyváženo pozitivem zejména v podobě omega-3 nenasycených mastných kyselin.

Raději „lovte“ v jiných vodách

Nezříkejte se pochoutky, kterými tresčí játra bezesporu jsou. Abyste šli na větší jistotu, raději vybírejte mezi výrobky, které nepocházejí z Baltu. Jak je vidno, na polské výrobce není velké spolehnutí, že dostatečně ohlídkají jejich zdravotní bezpečnost.

Když jsme se probírali staršími případy nevyhovujících výrobků, narazili jsme i na snahu jednoho odhaleného polského výrobce (AJTEL Spółka Jawna, Gdańsk), který se snažil udat své výrobky, ačkoliv věděl, že obsahují nadlimitní hodnoty dioxinů a polychlorovaných bifenylů. V červnu 2009 zachytila Státní veterinární správa nevyhovující tresčí játra výše uvedeného výrobce. Následně se ozval polský inspekční orgán s informací, že byl odebrán vzorek jiné šarže tresčích jater ve vlastním oleji od stejného výrobce a i tato šarže nevyhověla v parametru suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem. Nevyhovující výsledek laboratorního vyšetření byl ze dne 7. 5. 2009, přesto dne 13. 5. 2009 bylo z Polska odesláno toto zboží do České republiky. Jak se to mohlo stát? Neví se. Otázkou je, zda se jednalo o pouze ojedinělý případ. ■

GIANA

Islandská tresčí játra ve vlastní šťávě, uzená

cena: 35 Kč / hmotnost: 115 g

původ: Island

datum minimální trvanlivosti: 31. 12. 2014

dovozce: GASTON spol. s.r.o., Zlín

ZDRAVOTNÍ BEZPEČNOST: VYHOVUJE

Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem: 7,01 pg/g

GIANA

Norská tresčí játra ve vlastní šťávě

cena: 25 Kč / hmotnost: 115 g

původ: Norsko

datum minimální trvanlivosti: 30. 6. 2014

prodávající: GASTON spol. s.r.o., Zlín

ZDRAVOTNÍ BEZPEČNOST: VYHOVUJE

Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem: 5,32 pg/g

GIANA

Tresčí játra ve vlastním oleji

cena: 25 Kč / hmotnost: 115 g

původ: Polsko

datum minimální trvanlivosti: 31. 12. 2013

prodávající: GASTON spol. s.r.o., Zlín

ZDRAVOTNÍ BEZPEČNOST: NEVYHOVUJE

Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem: 58,4 pg/g

KING OSCAR

Tresčí játra ve vlastní šťávě

cena: 45 Kč / hmotnost: 121 g

původ: Norsko

datum minimální trvanlivosti: 2. 4. 2014

výrobce: Rieber&Son ASA, King Oscar, Norsko

dovozce: Vitana a.s., Byšice

ZDRAVOTNÍ BEZPEČNOST: VYHOVUJE

Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem: 7,11 pg/g

NEKTON

Tresčí játra ve vlastním oleji

cena: 35 Kč / hmotnost: 115 g

původ: Island

datum minimální trvanlivosti: 31. 12. 2013

prodávající / distributor: Nekton-Vrňata, s.r.o., Praha 4

ZDRAVOTNÍ BEZPEČNOST: VYHOVUJE

Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem: 5,19 pg/g

NEKTON

Výběrová tresčí játra ve vlastním oleji

cena: 40 Kč / hmotnost: 115 g

původ: Island

datum minimální trvanlivosti: 30. 12. 2012

prodávající / distributor: Nekton-Vrňata, s.r.o., Praha 4

ZDRAVOTNÍ BEZPEČNOST: VYHOVUJE

Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem: 10,5 pg/g

HAMÉ

Tresčí játra ve vlastním oleji

cena: 29 Kč / hmotnost: 115 g

původ: Island

datum minimální trvanlivosti: 30. 6. 2014.

dovozce: Hamé, s.r.o., Kunovice

ZDRAVOTNÍ BEZPEČNOST: VYHOVUJE

Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem: 8,82 pg/g

Tresčí játra, maximální limit sumy dioxinů a polychlorovaných bifenylů (PCB) s dioxinovým efektem činí 25,0 pikogramů na gram hmotnosti. Pikogram rovná se 1 biliontina gramu.

ALBERT QUALITY

Tresčí játra ve vlastním oleji

cena: 25 Kč / hmotnost: 110 g

původ: Island

datum minimální trvanlivosti: 31. 12. 2013

distributor: Nekton – Vrňata, s.r.o., Praha 4

ZDRAVOTNÍ BEZPEČNOST: VYHOVUJE

Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem: 8,81 pg/g

Z nabídky časopisu dTest. Podrobný obsah starších vydání naleznete na www.dtest.cz

Auto + doprava

GPS navigace	7/09; 7/10
Letní pneumatiky	3/09; 3/10
Zimní pneumatiky	10/09; 10/10

Děti

Autosedačky	11/09; 6/10
Dětská odrážedla a odrážecí kola	7/10
Dětské hračky	5/08
Dětské melaminové nádoby	3, 4/08
Dětské nočníky	9/08
Dětské postýlky	12/09
Dětské sportovní kočárky	4/09
Dětské vysoké židle	9/07
Chladicí kousátka	10/06
Jízdní kola pro děti	12/08
Opalovací přípravky pro děti	6/10
Školní aktovky a batohy	12/07

Domov + zahrada

Bezpečnostní dveřní kování	5/09
Cylindrické vložky	7/08
Domácí pekárny	1/09
Chladničky	9/09
Kávovary	11/09; 12/10
Kombinované mikrovlnné trouby	9/08; 9/10
Kompaktní úsporné žárovky	4/08; 6/09
Kuchyňské kráječe	2/09
Kuchyňské roboty	10/10
Myčky nádobí	3/09; 3/10
Odstraňovače skvrn	3/09
Prací prostředky	5/09
Pračky s předním plněním	1/10
Pračky s vrchním plněním	8/09
Příklepové vrtačky	2/10
Sekačky na trávu (el. + aku)	7/09
Schůdky do domácnosti	4/09
Sklokeramické varné desky	10/09
Sušičky prádla	8/09
Tablety do myček nádobí	3/08
Vysavače	6/09; 5/10
Zahradní nůžky	9/10

Obraz + zvuk

Baterie a nabíječky	12/10; 1/11
Čtečky elektronických knih	1/11

Digitalizace zvukových nosičů	8/10
Digitální fotoaparáty	6/10; 11/10
Digitální fotorámečky	1/10
Digitální videokamery	5/10; 9/10
Domácí kino	4/10; 11/10
DVD nosiče	6/06
DVD přehrávače	2/10
DVD rekordéry	11/09
3D televizory	10/10
Externí pevné disky	9/10
Hi-fi soupravy mini a mikro	8/10
LCD televizory	5/10
Monitory	1/11
MP3 přehrávače	7/09
Multimediální přehrávače	7/09
Sluchátka	8/09
Smartphony	10/10
Tiskárny	9/09

Telefony + počítače

Mobilní telefony	4/10
Mobilní telefony pro seniory	4/10
Notebooky	2/08
Ochrana počítače	3/10

Volný čas + dovolená

Carvingové lyže	11/10
Cyklocomputery	4/10
Chráněcí zad	11/10
Křesla v divadle DRÁK	8/08
Lyžařská střediska	1/11
Lyžařské brýle	1/11
Sportovní sálová obuv	3/07

Zdraví + kosmetika

Barvy na vlasy	8/09
Elektrické holicí strojky	1/10
Elektronické teploměry	11/08
Holicí strojky a holítko	12/10
Holítka, epilátory a depilátory	8/08
Krémy	10/10
Make-up	2/08
Měřiče krevního tlaku	8/08; 1/11
Noční krémy proti vráskám	5/07
Oční krémy proti vráskám	7/07
Omlazující krémy na ruce	9/09; 10/10
Opalovací krémy	6, 7/08
Pánské elektrické holicí strojky	1/08
Pénová tužidla	6/08
Šampony pro regeneraci	8/10
Šampony pro zvětšení objemu	1/09
Tělová mléka	11/10
Univerzální pleťové krémy	7/10
Ústní vody	2/10

Jídlo + pití

Balené vody a pitná voda z kohoutku	10/09
Dětská menu ve fastfoodech	10/09
Dětské sніdaňové cereálie	11/08
Krmivo pro kočky	10/08
Pitný režim	5/06

Právo + finance

Běžné účty	2/10
Cestovní pojištění	6/09; 5/10
Havarijní pojištění	3/09; 3/10
Hypotéky	4/10
Kreditní karty	2/09; 10/10
Penzijní připojištění	7/09; 7/10
Pojištění odpovědnosti za škodu	8/09
Povinné ručení	1/09; 11/09
Rizikové životní pojištění	9/09
Spotřebitelské úvěry	10/09; 12/10
Spořicí účty	12/08; 5/09; 1/10
Spoření pro děti	11/08
Stavební spoření	10/08; 12/09
Termínované vklady	4/09; 8/10
Změna bankovního ústavu	6/10
Životní pojištění	1/11

Nepřicházejte o peníze, radte se s dTestem

Předplatné časopisu dTest

ČR: 790 Kč SR: 32,90 EUR

Cena zahrnuje 12 vydání, přístup k výsledkům všech testů od r. 2005 a do on-line poradny na www.dtest.cz zdarma. Předplatné nyní s dárkem »85 vzorů pro řešení spotřebitelských problémů« (původní cena 200 Kč).

Způsob objednání

- elektronicky: vyplněním objednávky na www.dtest.cz
- SMS: 731 789 110 ve formátu dtest jméno příjmení ulice číslo popisné PSČ obec e-mail
- telefonicky: 241 404 922, faxem: 241 406 533
- poštou: vyplněním objednáčského lístku a zasláním na adresu dTest, Nuselská 297/5, 140 00 Praha 4-Nusle
- jednotlivé testy lze získat přes SMS v max. ceně 79 Kč. Informace u jednotlivých testů na www.dtest.cz.

Pošlete na adresu: **dTest, Nuselská 297/5, 140 00 Praha 4-Nusle**

OBJEDNACÍ LÍSTEK

Objednávám roční předplatné časopisu dTest v ceně 790 Kč, včetně přístupu na www.dtest.cz zdarma.

Jméno a příjmení:

Ulice:

PSČ, obec:

IČO, DIČ:

e-mail / tel.:

Osobní údaje jsou zpracovávány podle zákona č. 101/2001 Sb., o ochraně osobních údajů. Všechny poskytnuté informace slouží výhradně pro potřeby evidence předplatitelů časopisu dTest a nebudou bez výslovného souhlasu poskytnuty třetím subjektům. Souhlas s poskytováním osobních údajů je poskytován na dobu neurčitou a lze jej kdykoliv písemně odvolat.

Podpis:

TESTY PRO DOBRÉ NÁKUPY

OBJEKTIVNĚ

Výrobky nakupujeme anonymně v běžné obchodní síti.

Testy zadáváme osvědčeným zkušebním a laboratorním v ČR a v zahraničí. Výrobky jsou testovány podle stejných kritérií a výsledky umožňují objektivní srovnání kvality.

NEZÁVISLE

Náklady spojené s testováním a vydáváním časopisu hradíme z jeho prodeje a veřejných zdrojů. Spolupracujeme s největšími zahraničními spotřebitelskými organizacemi, které jsou zárukou naší důvěryhodnosti.

BEZ REKLAM

Reklama je v rozporu s objektivitou a nezávislostí. dTest je jediným časopisem, který reklamy nepublikuje, aby inzerenti nemohli ovlivňovat výsledky testů.

Nahlédnutí do dTestu 3/2011

Ochrana počítače

Podceňovat ochranu domácího počítače pomocí firewallu a antivirového programu se nevyplácí. Ztráta soukromí, pracovních dat nebo soukromých vzpomínek je zbytečným riskem, jemuž se dá snadno předejít. Na trhu je množství softwarových řešení dostupných zdarma i placených. Poradíme, která ochrání vaše PC nejlépe.

Dětská kola

Každý test dětských kol zatím přinesl špatnou zprávu v podobě nebezpečných výrobků. Splnění celkem jednoduchých požadavků, které mohou zabránit nehodám s nepříjemnými následky, není pro mnohé výrobce prioritou. Zda tentokrát budeme spíše varovat než jásat, se dozvíte v březnu.

Letní pneumatiky

Čas přezutí nejen ze zimních bot, ale i ze zimních pneumatik na letní se blíží. Zimní náledí nahradí jarní deště a bouřky a nejen v nich oceníte kvalitní

obutí. Prozradíme, které pneumatiky vám pomohou šťastně dojet do cíle a které se vyplatí.

Tuňák

Tuňák v konzervě získává i u nás na oblibě. Jeho použití v kuchyni je takřka univerzální – od pomazánek až po hlavní chody. Hlavním přínosem této mořské ryby je vysoký obsah bílkovin, fosforu a dalších cenných látek. Může se ale v konzervách skrývat i něco, co zdraví nesvědčí?

Změna vyhrazena.

Získejte více s předplatným dTestu

- Dvanáct vydání za 948 korun, nebo za 790 korun? Roční předplatné se vyplatí, protože je oproti stánkovému prodeji levnější.
- S předplatným navíc získáváte zdarma přístup na webové stránky www.dtest.cz.
- Řada aktuálních testů na www.dtest.cz zahrnuje i výrobky, které se do časopisu nevešly.
- Na www.dtest.cz budete moci využívat unikátní databázi tisíců testovaných výrobků a interaktivní databáze věnované televizorům a bezpečnosti automobilů.
- Investice do předplatného se může vrátit již při prvním nákupu. Nejdražší výrobky nemusí být nejlepší.
- Naši odborníci pomohou vyřešit vaše spotřebitelské problémy.

**S dTestem netratíte.
S dTestem získáváte.**

www.dtest.cz